

[Lykketoff]

verne, også de unoterede aktier, i en fremtidig formuebeskatning; den skal have en 1½ pct.-sats og ikke gå så langt ned, som regeringen nu har fået vedtaget det.

Men ellers er det rigtigt nok. Selve hovedaktionærproblemet vil vi i *den* sammenhæng selvfølgelig være indstillet på at finde en fornuftig løsning på.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til Skatte- og Afgiftsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den sidste sag på dagsordenen var:

2) Forhandling om redegørelse nr. R 20:

Sundhedsministerens redegørelse af 3. maj 1989 vedrørende regeringens forebyggelsesprogram.

(Redegørelsen anmeldt 3/5 89. Redegørelsen givet 3/5 89. Meddelelse om forhandling 3/5 89).

*Forhandling***Tove Lindbo Larsen (S):**

I 1984 tilsluttede Danmark sig sammen med 37 andre europæiske lande WHO's plan »Sundhed for alle år 2000«. Det er en meget ambitiøs plan. Vi har kendt planen i 5 år, og der har været talt mere om planen, end der har været handlet. Det gælder ikke mindst på det forebyggende område.

Nu har vi fået regeringens udspil, som jeg gerne vil hilse velkommen, selv om der nok er flere ord og konstateringer, end der er aktiviteter knyttet til det. Det er to meget flot udstyrede bøger, farvestrålende, og prisen er også blevet til 90 kr., men jeg har kun at håbe, at der er nogle, der vil købe den.

Programmet er omfattende og omhandler 12 ministeriers udspil. Bøgerne har været udsendt

til en lang række organisationer, amter og kommuner, men desværre var høringsfristen kun 1 måned, hvilket var urimeligt i forhold til den lange forberedelsestid, regeringen har taget sig.

Regeringen har lagt op til at styrke forebyggelsen i de kommende år, først og fremmest over for hjerte-kar-sygdomme, kræft og ulykker, og det er vi enige med regeringen i. På disse væsentlige områder eksisterer så megen basisviden, som kan anvendes i forebyggende øjemed, og den skal udnyttes.

Til gengæld er vi ikke enige i den tilbageholdenhed, ministeren viser over for forebyggelse af psykiske lidelser og muskel- og skeletsygdomme. Vi mener også, der bør kunne åbnes meget mere for andre forebyggende initiativer, som man ønsker forskellige steder i landet.

Hovedformålet med en forebyggende indsats er at sænke antallet af de tidlige dødsfald og sikre befolkningen den højeste grad af livskvalitet. Det synes jeg er et formål, man skal erindre sig til hver en tid.

Nu er der forskel på, hvilket udgangspunkt man vælger i sin vurdering i forhold til en prioritering af den forebyggende indsats. Vælger man det antal sygedage, den enkelte har på arbejdsmarkedet, eller vælger man sengedage på sygehuset? Ministeren redegør for statistikken, som naturligvis er et godt arbejdsredskab, men livskvalitet er det ikke muligt at lave statistik over.

Derfor mener vi også, man nøje skal vurdere, hvilken indsats samfundet har gjort for at sikre eller for at skabe nogle gode livsvilkår. Ministerens plan taler meget om egen indsats i forhold til livsstil og begrænser nok mere de offentlige forpligtelser.

Socialdemokratiet mener helt klart, at man ikke bare kan lade folk selv have ansvaret for deres egen livsstil. Det drejer sig i høj grad om, hvilke vilkår samfundet byder befolkningen.

Alle er enige om, at sygdommen kræft skal der gøres mest muligt for at forebygge. Det drejer sig om forskning, om miljøbeskyttelse – såvel det ydre miljø som arbejdsmiljøet – og om oplysning om sundere livsstil, herunder om ernæringsrigtig kost.

Vi mener, at regeringen har ført en forskningspolitik, som støtter sig for meget på private midler. Vi ser gerne et samarbejde, men vi mener, det offentlige har en forpligtelse til at afsætte rimelige midler hertil. Det gælder både

[Tove Lindbo Larsen]

sygdomsforskning og ernæringsforskning. Det tog alt, alt for lang tid, inden regeringen fik etableret det Institut for Human Ernæring, som var en følge af den ernæringspolitik, Folketinget vedtog i 1984. Tilmed fik instituttet kun halvdelen af de midler, et forberedende udvalg havde anbefalet.

Det fremgår også klart af nogle af de høringsvar, der er tilgået ministeriet, at der kræves betydelige midler til forskning for at kunne leve op til WHO's plan »Sundhed for alle år 2000«.

Vi mener også, at der skal sættes mere ind på at sikre et bedre arbejdsmiljø, når vi taler om forebyggelse af forskellige former for kræft. Det gælder på arbejdspladsen, og det gælder f.eks. mærkning af farlige stoffer. I øjeblikket arbejder Socialdemokratiet på at få mærket 34 stoffer, som kan være kræftfremkaldende. Men regeringen er tilbageholdende. Det kan da ikke være rigtigt, at man risikerer at blive syg af at passe sit arbejde.

Ministeren gør meget ud af at omtale livsstilens betydning og det enkelte menneskes ansvar for egen sundhed, og det virker lidt som en undskyldning for at sige, at man ikke må bruge offentlige midler, i hvert fald ikke for mange, på det forebyggende arbejde. Det skulle nødtigt gå, som Dansk Sygeplejeråd skriver det i sit høringsvar, at der i den offentlige sektor kun er råd til »pas-dig-selv-holdningen«, for så vil de fine forebyggelsesstrategier i en økonomisk nedskæringsperiode meget nemt kunne vise sig at være et flot flagskib i en ellers nedslidt flåde.

Jeg savner også som andre i høringsvarene nogle konkrete anvisninger på, hvordan ministeriet vil foreslå kommuner og amter at løse de opgaver, regeringen så flot uddelegerer. Vi mener, det er vigtigt, at forebyggelsen foregår i lokaliteterne, altså decentralt. Men så må de centrale råd og nævn også gives arbejdsgrundlag for at kunne inspirere hertil.

I forebyggelsesprogrammet omtaler ministeren, at Forebyggelsesrådet, Tobaksskaderådet og Alkohol- og Narkotikarådet skulle slås sammen til ét råd, og at departementet skulle varetage sekretariatsfunktionen. Det tager Socialdemokratiet klart afstand fra. Vi finder, at det er en central styring og en nedvurdering af rådene, såfremt de ikke har hver sit selvstændige sekretariat.

I afsnittet om livsstil omtaler ministeren rusmidler og ernæringspolitik. Hvad angår alko-

hol og narkotika, vil vi prøve at komme ind på det på et senere tidspunkt. Tiden er lidt knap.

Om den fremtidige ernæringspolitik står der mange pæne ting i det trykte blå program, men der mangler beviset på, at regeringen vil gøre noget ved det. Vi har ret dårlige erfaringer indtil nu. Forbrugerstyrelsen bruger i øjeblikket så mange ressourcer på at bygge sig selv op, at det kniber med at få øje på det forbrugervendte arbejde.

Industriministeren truer med nedskæringer i midlerne til Forbrugerrådets særlige oplysningsvirksomhed, og Levnedsmiddelstyrelsens afdeling for storkøkkendrift er blevet spoleret gennem en integration i styrelsen i øvrigt. Privatiseringen har gode vilkår i disse år. Det er ikke Socialdemokratiets politik.

Vi savner også et konkret udspil over for levnedsmiddelindustrien. Forbrugernes frie valg er betinget af, hvilke produkter de har at vælge imellem. Vi må indstille os på, at fast food, hurtig mad, som det vel hedder på dansk, halvfabrikata og færdige middagsretter vil blive meget mere fremherskende. Undersøgelser viser indtil nu, at langt de fleste produkter er for fedtrige, og det er netop problemet med dansk kost. Danskerne spiser for fedt, for sødt og for salt.

Den politik, Folketinget vedtog om tobaksrygning, har haft positive sider. Men desværre har det vist sig, at de, der ryger – selv om det er færre – ryger mere. Der er altså stadig behov for oplysning om tobakkens skadelige virkning.

Det meget store ulykkestal kræver en særlig indsats. Det er vi enige med regeringen i. Justitsministeriet skriver, at man vil tage stilling til Færdselskommissionens betænkning i foråret. Jeg har set på ugeplanen, at der skal være en debat i næste uge, men vi mangler en konkret holdning fra justitsministerens side. Over 700 dræbte i trafikken årligt er helt uacceptabelt. Ca. 10.000 invaliderede, det er så tragisk, at manglende penge til forebyggelse ikke er nogen undskyldning. Behandling koster i øvrigt mere, og livskvalitet kan ikke gøres op i penge.

Jeg vil også gerne pege på de ulykker, der opstår i hjemmet og i fritiden. Her vil oplysning være af betydning.

Der er også et andet område. Der sker desværre mange benbrud især blandt ældre på grund af uforsigtighed og også på grund af knogleskørhed. Man kunne give de ældre en bedre livskvalitet, såfremt dette kunne afhjæl-

[Tove Lindbo Larsen]

pes. Man kunne godt komme ind på forskellige aldersgruppers særlige problemer. Jeg har nævnt lidt om de ældre og vil sige et par ting om børnenes situation.

Mange mener, at livsvaner grundlæggende lægges i barnealderen. Ministeren taler også om betydningen af børns sundhed, trivsel og opvækst, men det harmonerer ikke med de udtalelser, ministeren er kommet med om afskaffelse af skolelægeordningen. Socialdemokratiet mener, det er en forkert politik.

Sammenfattende mener vi i Socialdemokratiet, at det er godt, at vi har fået planen, men der mangler bestemt oplysning om, hvordan regeringen vil løse de økonomiske problemer. Der vil for mig at se ikke være en krone til det i ministerens oplæg, og vi ved, at forebyggende virksomhed, hvis den skal prioriteres højt, koster penge – ikke mindst i overgangsperioden. Kan ministeren fortælle os, hvordan vi løser dette problem centralt i kommuner og amter, vil det være en god ting.

Vi vil nøje følge udviklingen i den kommende tid. Danmark skulle jo gerne være et land, der når målet, som det er beskrevet i »Sundhed for alle år 2000«.

(Kort bemærkning).

Helge Adam Møller (KF):

Jeg har en enkelt bemærkning til den socialdemokratiske ordfører, fordi det, der blev sagt i slutningen af talen om færdselssikkerheden, synes jeg ikke var helt korrekt.

Jeg er selv medlem af kommissionen, og det er sådan, at for 15 år siden var antallet af dræbte i den danske trafik næsten 1.200. Det har i de sidste 2 år været nede under 700 – i hvert fald ikke over – på trods af, at trafikken er steget med 40 pct. Det er et godt resultat. Yderligere er det spændende, at en enig Færdselssikkerhedskommission har lagt en betænkning og en rapport frem, hvor vi går ind for, at det skal reduceres frem mod år 2000 med yderligere 40 pct., så vi kommer ned på et tal under 400 dræbte. Det mål har regeringen tilsluttet sig i en rapport, som er kommet i dag, og det, der skal debatteres på onsdag er, hvordan vi i enighed når målet. Jeg synes nok her, at både regering og opposition er enige. Vi er kommet langt, og vi kan komme endnu længere, så det er et af de steder, hvor vi har de kontante resultater.

Det er ikke for at få nogen polemik, for jeg tror, vi er enige – det har jeg i hvert fald fornemmet – med de repræsentanter, der har været fra Socialdemokratiet i Færdselssikkerhedskommissionen.

(Kort bemærkning).

Tove Lindbo Larsen (S):

Jeg er glad for at høre, at den rapport er kommet i dag. Det er jo ofte sådan, at man ikke har lejlighed til at se, om det er lagt ovre i rummet – og det er jo heller ikke sikkert, den er omdelt endnu. Jeg kan kun glæde mig over, at der er kommet et konkret udspil, og vi skal bestemt arbejde aktivt for, at vi får nedsat de tal væsentligt. Herom skal der ingen tvivl være.

Karen Højte Jensen (KF):

I regeringens forebyggelsesprogram får vi en samlet redegørelse for, hvilke forebyggelsesarbejder der fra centralt hold sættes fokus på, samt 12 ministeriers forebyggelsesprogram. Jeg betragter initiativet som særdeles vigtigt. Der er kommet substans bag mange års ord.

Såvel fra politisk side som fra en række faglige kredse er der de seneste år udtrykt stærke ønsker om, at netop sundhedsfremme og forebyggelse fik en stærkere placering. Aktiviteterne på sundhedsområdet har været præget af sygdomsbehandling og ikke mindst af den kendsgerning, at vort sygehusvæsen på grund af den teknologiske udvikling er blevet i stand til at behandle mere og mere; flere og flere lidelser kan i dag repareres, om jeg så må sige.

Dette er selvfølgelig positivt, men alligevel – og måske ikke mindst derfor – må vi nu satse på at forebygge, at en række af de sygdomme, befolkningen i dag behandles for, slet ikke får lov til at udvikle sig. Det vil være bedre for den enkelte, og det vil også samfundsøkonomisk set på sigt blive billigere.

Sundheden i Danmark fejler ikke noget set i forhold til verden som helhed, men det er paradoksalt, at sundhedstilstanden gennem de sidste 100 år er markant forbedret på grund af den generelle forbedring af levevilkårene, samtidig med at de såkaldte velfærdssygdomme udvikler sig.

Det er værd at understrege – som også ministeren gør det i sin redegørelse – at forebyggelsesindsatsen må koordineres mellem stat, amter og kommuner og på tværs af sektorer og fag-

[Karen Højte Jensen]

grupper. Det er vel netop forebyggelsesinitiativer, der ligger uden for sundhedsministerens regi, der virkelig vil få betydning for en forbedring af sundhedstilstanden og for et skifte fra behandling til forebyggelse.

Forebyggelsesprogrammet fremhæver den enkeltes ansvar for sin egen sundhed. Det er positivt og centralt, at ansvaret ikke blot pålægges samfundet, de andre. Der må stilles krav til den enkelte. Redegørelsen fastslår, at forebyggelsesinitiativer skal opstå i lokalsamfundet i primærkommuner og amter og styres dér, således at der fremkommer mange og forskelligartede initiativer, der tilpasses de lokale behov. Det er en nødvendig forudsætning for at komme videre. Gennem forebyggelsesprogrammet skal de lokale initiativer koordineres. I en ny sundhedslov bliver der lagt op til, at kommuner og amter skal udarbejde forebyggelsesredegørelser, som indsendes til henholdsvis amter og Sundhedsstyrelsen.

Det er vigtigt med en mere overordnet koordination, men det er samtidig afgørende, at der nu ikke opbygges nye bureaukratiske led til at forestå forebyggelse i kommuner og amter. Der lægges ikke op til, at der oprettes nye forebyggelseskasser i kommuner og amter. Derimod understreges det, at forebyggelsen skal indgå som en integreret del af den samlede politik på sundhedsområdet, socialområdet, miljø- og arbejdsmarkedsområdet m.v. Det er vi meget enige i, at det skal foregå på denne led.

Regeringen prioriterer forebyggelse af kræft, hjerte- og karsygdomme og ulykker højest. Dernæst skal der gøres en ekstra indsats på områderne for muskelsygdomme og det, man i redegørelsen kalder skeletsygdomme, samt psykiske lidelser. Prioriteringen er relevant, da netop disse grupper af sygdomme rammer flest mennesker og vel også rammer flest mennesker, som kunne undgå at blive ramt. Om en sådan prioritering skal fastholdes langt ind i fremtiden, må vi naturligvis løbende vurdere.

Hvad angår forebyggelse af kræft, findes nogle sikre undersøgelser, som viser, hvilke faktorer i vores livsstil, som er med til at øge risikoen for kræft. Desuden findes nogle mindre sikre undersøgelser, som peger på andre forhold, som er af betydning for udviklingen af kræft hos mennesker. Reaktionen på disse mange undersøgelser og forskningsresultater viser med al tydelighed det overordentlig vigtige

ge i, at det er entydige informationer, der sendes ud, og ikke en mangfoldighed af halvfærdige, modsatrettede eller svagt underbyggede informationer fra forskellige eksperter. Forvirring og usikkerhed hos borgerne skaber ligegyldighed og ikke den motivation hos den enkelte, som skal være dynamoen for en bedre livsstil.

Det bærende element i de forskellige sundhedskampanjer skal være troværdighed, ellers opnås ingen effekt. Med hensyn til ulykker omfatter dette begreb både færdselsulykker, arbejdsulykker og ulykker i hjemmet. Den igangværende indsats må udbygges, og hvad angår færdselsulykker, har vi netop hørt, at der allerede ligger et konkret udspil. Tak for det!

Der er grund til også at vurdere, hvilke metoder der skal anvendes for at opnå de bedste resultater med hensyn til forebyggelse. På en række områder har vi i dag forbud og påbud, eksempelvis på trafikområdet, arbejdsmiljøområdet, og hvad angår tilsætningsstoffer. Flere forbud og påbud er ikke vejen frem i forhold til de foreliggende målsætninger.

Fra konservativ side mener vi, at der opnås de bedste resultater ved information om den rette ernæring og motion og levestil i det hele taget. Det er den enkelte, der gennem øget viden skal påvirkes, motiveres til at ændre adfærd. For Det Konservative Folkeparti er det afgørende, at det er den enkeltes viden og ansvar for egen sundhed, der er drivkraften. Men vi kommer samtidig ikke uden om, at på en lang række områder er der ikke mangel på viden. Det er ikke mangel på viden, der blokerer en positiv udvikling. De fleste ved såmænd godt, hvad der sundhedsmæssigt er rigtigt, men vi må nok sige, at det er ikke alle, der har en viden, der gør noget ved det.

Det er vigtigt, at der ikke er nogen motivation, der blokeres. Det er netop motivationen, der giver den enkelte vilje til at ændre adfærd. Som det også understreges i redegørelsen, er det vigtigt, at de forskellige initiativer og oplysningskampanjer ikke virker frelsende og moraliserende. Informationerne bør som sagt baseres på fakta. Der ligger nu en stor udfordring, en pædagogisk opgave i at sikre den enkeltes egen forebyggelse, men også i, at det offentlige på sine områder påtager sig sin del af ansvaret. Hvad der måske ikke lykkes fuldt ud i forhold til den voksne generation, bør lykkes i forhold til den opvoksende generation.

(Kort bemærkning).

Tove Lindbo Larsen (S):

Jeg vil gerne spørge fru Karen Højte Jensen, om ikke hun er enig med mig i, hvis man skal sende nogle ensartede budskaber ud og man skal undgå at skabe forvirring, hvad der selvfølgelig er rimeligt og rigtigt, at det kræver, at man ofrer noget på forskning og undersøgelser i et omfang, som vi hidtil ikke har kendt.

Fru Karen Højte Jensen nævnte, at forbud gør det ikke. Jeg ved ikke, hvad det skal stilles i relation til. Hvis der er nogle stoffer, som man konstaterer er farlige, u hensigtsmæssige og overflødige, skal vi så ikke have et forbud mod at anvende dem f.eks. i industrien? Jeg stiller spørgsmålet!

(Kort bemærkning).

Karen Højte Jensen (KF):

Jeg er enig med fru Tove Lindbo Larsen i, at forskning naturligvis er nødvendig, men jeg ser meget tit alligevel, at der også kan ligge forskning bag forskellige udsagn.

Jeg mener, at jeg var vidne til i går, at man nu fortalte, at slik ikke var farligt for tænderne, og det har man ellers hørt i mange år. Jeg mener, at det er med til at skabe forvirring hos befolkningen, når vi får så mange forskelligrettede udsagn.

(Kort bemærkning).

Tove Lindbo Larsen (S):

Hvor jeg dog kender den kliché, at nu er der noget, der er lavet om, at vi nu i mange år har troet, at sådan og sådan var det.

Jeg synes, at man skal anerkende – også på dette område – at der er forskningsresultater, som vi tager til indtægt. Vi kan f.eks. i byggeindustrien komme med det ene forslag efter det andet, hvor man siger, at tidligere var det sådan, nu er det det ikke mere. Det er for mig at se noget af et magelighedsproblem for mange mennesker, hvis man ikke vil anerkende, at der på f.eks. det kulinariske område ikke også sker nogle ændringer. Det er vigtigt, at vi er åbne over for nye resultater.

Birgitte Husmark (SF):

Såvel mennesker som regeringer skal kendes på deres gerninger og ikke på deres ord.

Ordene er mange; såvel redegørelsen som det tidligere udsendte værk bestående af 300 sider såkaldt dokumentationsdel og 50 sider programdel er fulde af ord, men da regeringen efterhånden har siddet i alt for mange år, om end i lidt forskellige udgaver, er der faktisk nogle gerninger at bedømme den på.

Som ministeren selv skriver, er forebyggelsen ikke noget nyt, men nyt er at få en samlet fremstilling og dermed at kunne holde ordene op imod regeringens forslag og Folketingets vedtagelser. Vigtigt er det nok at holde sig det næstsidste afsnit i redegørelsen for øje, hvor der står, og jeg citerer:

»Med hensyn til det økonomiske er det regeringens opfattelse, at midlerne til løsning af forebyggelsesopgaverne må findes inden for de eksisterende rammer ved omprioritering.«

Hertil må vi fra SF sige, at det er uendelig meget lettere at få øje på nedskæringerne end på nye forebyggende initiativer – det være sig inden for de af regeringen prioriterede 5 indsatsområder eller inden for det generelle forebyggelsesarbejde.

Ministeren citerer sin foregængers 1½ år gamle redegørelse til Folketinget, hvor den daværende sundhedsminister sagde: »Allerede i dag foregår der et utrolig omfattende forebyggende arbejde. Det foregår ofte uden for sundhedsvæsenet og kaldes noget andet; det hedder tryk, livskvalitet, høj boligstandard, rent miljø, sikker trafik, godt arbejdsmiljø, sikre produkter, sund ernæring og godt nærmiljø.«

Når jeg bruger så megen tid på at gentage disse ord fra den tidligere konservative minister, er det for at sætte dem i relief i forhold til regeringens program og i forhold til landets situation i dag.

De handlinger, vi ser, er nedskæring af Arbejdstilsynets budget i kroner og øre på trods af arbejdstidsnedsættelse og pris- og lønstigninger. Vi ser en varsling af afskedigelse af 45 medarbejdere på Statens Byggeforskningsinstitut på trods af planer om ekstra indsats på indeklimaområdet.

Socialministerens redegørelse for regeringens politik om børn og børnefamiliers vilkår tillader sundhedsministeren sig også at nævne, et område, hvor vi netop har fået en ordning, der betyder, at kontanthjælpsmodtagere nu skal betale et betragteligt beløb for at have et barn i daginstitution. Det vil ikke kunne lade

[Birgitte Husmark]

sig gøre med den knapt tilmålte hjælp, og resultatet bliver, at netop disse børn skal undvære det fællesskab og de oplevelser, en daginstitution giver. Er det forebyggelse?

På alkohol- og narkotikaområdet var regeringen sammen med finanslovparterne mestre for en kraftig beskæring, der fortsætter, hvis den såkaldte afbureaukratiseringsplan bringes til udførelse på dette område. Også her planlægges en kraftig beskæring af medarbejderstaben i forbindelse med en centralisering af samtlige forebyggelsesinitiativer i Sundhedsstyrelsens regi.

På Sundhedsministeriets eget område vil den øgede brugerbetaling for medicin få mærkbare virkninger for folkesundheden med øget sygefravær og hyppigere hospitalsindlæggelser til følge. Forkert brug af medicin vil ligeledes blive et resultat af receptfritagelsen af mange stærke medikamenter. Dette er blot regeringens seneste handlinger på forebyggelsesområdet.

Men hvad så på de indsatsområder, som regeringen har tænkt sig at prioritere højt, nemlig forebyggelse af ulykker, forebyggelse af kræftsygdomme, forebyggelse af hjerte-kar-sygdomme, forebyggelse af muskel- og skeletsygdomme og forebyggelse af psykiske lidelser? Her skriver man ikke noget om, at forebyggelse har stået på i lang tid. Nej, her hedder det, når vi nærmer os det konkrete, at:

»Forebyggelsesprogrammet føres ikke ud i livet fra den ene dag til den anden«.

Det gælder især på de sidste to områder, altså muskel- og skeletlidelser og de psykiske lidelser, og så har regeringen jo ikke lovet for meget.

De nævnte områder definerer forebyggelsesprogrammet som livsstilssygdomme, og livsstil er her set i et meget snævert, individualistisk perspektiv. Med dette perspektiv indsnævrer sundhedsministeren, eller regeringen, også handlemulighederne betragteligt. Det kommer til at dreje sig om alkohol og tobak, om kost, om nabohjælp, men løfter om ny handling fra regeringens side har jeg ikke kunnet finde, men stribevis af opfordringer til amter og kommuner og organisationer om frivilligt arbejde. Sundhedsministeriets opgave svinder herefter ind til oplysning til den enkelte, men her er unægtelig også en tung opgave at løfte, hvis der skal hamles op med reklamernes indflydelse, sådan som den i øjeblikket foregår.

I de få afsnit, der handler om, hvad der mere konkret skal gøres, bliver hykleriet helt tydeligt. Regeringens ernæringspolitik spiller en stor rolle for flere af de valgte indsatsområder, og også her er der mest tale om fremtidsmusik. Man vil tage kontakt, man vil arbejde for, man vil oplyse, vejlede og samarbejde. Programmet bliver endelig lidt mere konkret, når vi når til afsnittet om offentlig forplejning, for dér står:

»Sundhedsministeriet ved Levnedsmiddelstyrelsen vil virke som et service- og udviklingscenter for offentlige og private storkøkkener. Sundhedsministeriet ved Levnedsmiddelstyrelsen vil tilbyde sygehuskøkkenerne undervisning, information, styringsredskaber og viden om ny teknologi. Sundhedsministeriet ved Levnedsmiddelstyrelsen vil støtte amter og kommuners omlægning af den offentlige forplejning f.eks. med madudbringning til ældre hjemmeboende, til ordninger, der både medfører fleksibel og rationel drift, og som desuden fremmer folks mulighed for at vælge en sund kost og giver mulighed for fleksible spisetider samt mulighed for at vælge at spise sammen med andre.«

Her glipper Sundhedsministeriets troværdighed imidlertid fuldstændigt på baggrund af den planlagte omstrukturering i Levnedsmiddelstyrelsen, der i realiteten betyder nedlæggelse af storkøkkencenteret, der har stået for de nævnte aktiviteter. Det er besluttet, at alle storkøkkencenterets konsulentopgaver på nær én afsluttes, og al udadgående aktivitet på de nævnte områder standses. Det, der så skal bære Levnedsmiddelstyrelsens forebyggelsesindsats igennem, er telefonisk rådgivning i den udstrækning, Levnedsmiddelstyrelsen fortsat råder over eksperter på området. Altså atter et eksempel ikke på omprioritering, men på nedskæring.

Et enkelt sted røber regeringens forebyggelsesprogram dog, at nogen ved, hvad der er afgørende for sundhed og sygdom. I afsnittet om forebyggelse af psykiske lidelser står der faktisk:

»Livsvilkårene« – altså ikke livsstilen, men livsvilkårene – »har en central betydning for psykisk sundhed eller sygdom, og især opvækstvilkår, de sociale relationer og spørgsmålet om tilknytning til arbejdsmarkedet eller arbejdsløshed spiller en betydelig rolle. Derudover spiller især alkohol en betydelig rolle.«

[Birgitte Husmark]

Det kan vi i SF skrive under på, ikke bare med hensyn til psykisk sundhed, men med hensyn til sundhed generelt. Det er de levevilkår, som vi er underkastet, som er afgørende for vores sundhed, og det gælder jo så på miljøområdet, på arbejdsmiljøområdet, med hensyn til boligvilkår og med hensyn til trafikken. Men her ser vi ikke meget handling i den plan, vi har fået forelagt. I programmet er der tværtimod en uendelig mængde ord uden dækning. Regeringen har lært meget af skrædderne i »Kejserens nye Klæder«.

(Kort bemærkning).

Inger Stilling Pedersen (KRF):

Man skulle tro, at der var optakt til valg, når man hører SF's ordfører. Jeg sad meget spændt og ventede på, hvad SF gerne ville gøre for sundheden. Det var der meget, meget lidt af, men en kritik af, at vores dårlige situation i dag alene skyldes regeringen og dem, der har været med i regeringen, os alle sammen, måske også de tidligere socialdemokratiske regeringer. Det var alt sammen vores skyld.

Men hvad vil SF selv gøre? Det var meget få sekunder, der blev brugt på det. Der blev bl.a. nævnt, at det, at man skulle betale noget til medicin, var en stor forringelse. Hvis man er mor med to børn, skal man måske nu betale 400 kr. på et helt år. Det er nok ikke lige præcis sådanne ting, der er med til at gøre det forfærdelig svært. Derfor kunne jeg godt tænke mig at høre, hvad SF selv ville prioritere, i stedet for den overvældende kritik af noget, som jeg føler er rigtigt. Hvad vil SF selv?

(Kort bemærkning).

Birgitte Husmark (SF):

Ja, det er unægtelig vanskeligt at svare på det spørgsmål i en kort bemærkning. Først forstod jeg ikke, hvad fru Inger Stilling Pedersen mente med hensyn til, at en enlig mor med to børn kun skulle betale 400 kr. i medicin om året. For mig at se, så kan det meget nemt blive meget mere.

Men jeg vil godt i al korthed sige noget om, hvor SF for eksempel gerne ville tage fat. Vi ville meget gerne tage fat på en opprioritering af Arbejdstilsynets virksomhed. Arbejdstilsynet er blevet udsultet. Vi mener, at de indsatsområder, som Arbejdstilsynet er sat til at varetage, lider uendelig meget, både under en økono-

misk udsultning og også med hensyn til, hvordan man lovgivningsmæssigt i øjeblikket begrænser Arbejdstilsynets muligheder for at udøve tilsyn og følge de påbud op, som man kommer med til virksomhederne.

(Kort bemærkning).

Inger Stilling Pedersen (KRF):

For lige at uddybe det med de 400 kr. er det jo sådan, at man normalt også skulle have betalt op til halvdelen eller måske lidt mindre selv, når man køber medicin. Det er ikke sådan, at man betaler 800 kr., og at det var gratis før. Det er det jo ikke nu. Det var det, jeg mente med det.

Men jeg synes, at man kan mærke, at SF aldrig har været med i regering eller med til at tage noget som helst ansvar. Hvor skaffer man pengene fra? Man havde en hånlig bemærkning om, at nu vil man bare omprioritere. Det væsentlige er jo også at få omprioriteret pengene. Man kan sagtens give til alverdens ting, hvis man er fuldstændig ligeglad med, hvor pengene skal komme fra. Hvem skal de tages fra i dag? Jeg synes, det var dejligt, hvis SF også ville sige: Det vil vi på de og de områder, og ikke bare, at der skal tages fra de rige, for dem er der jo ikke ret mange tilbage af i Danmark.

(Kort bemærkning).

Kirsten Lee (RV):

Jeg synes, det var rart, at der var et enkelt konstruktivt forslag i indlægget fra fru Birgitte Husmark, nemlig at vi skulle styrke forebyggelsen inden for arbejdsmiljøområdet. Lad os så spørge SF's ordfører konkret, om SF vil være med til at foretage de nødvendige omprioriteringer, sådan at vi kan skaffe penge til at lave den slags forebyggende arbejde.

(Kort bemærkning).

Birgitte Husmark (SF):

Hvis man virkelig for alvor ville satse på at gå ind i forebyggende arbejde på arbejdspladserne, kan jeg forsikre fru Kirsten Lee om, at pengene ville komme igen, og de ville komme mange fold igen.

Problemet er, at man fra arbejdsgiverside mener, at det er et angreb på arbejdsgiverens ret til at lede og fordele arbejdet, hvis man giver påbud. Derfor er Arbejdstilsynet underlagt ar-

[Birgitte Husmark]

bejdsmarkedets parter, og her er der dels disse begrænsninger, dels er der de lovgivningsmæssige begrænsninger. Hvis man kunne forhindre ulykker på arbejdsmarkedet, hvis man kunne forhindre hjerneskader fra skadelige stoffer som organiske opløsningsmidler, hvis man kunne forhindre brug af kræftfremkaldende stoffer i den udstrækning, det stadig finder sted, ville man spare en lang række behandlingsmæssige opgaver, som nu belaster sygehusvæsenet, og man ville spare en lang række førtidspensioner, som nu belaster det offentlige budget.

Der er lavet nogle beregninger herom af en forsker, der hedder Henrik Litske. Det løber op i et betragteligt milliardbeløb – jeg tror, det var op imod de 30 mia. kr., han nævnte, der kunne spares på det område. Det vil selvfølgelig kræve nogle omlægninger og nogle investeringer, og for mig at se er det et så kolossalt beløb, at jeg godt vil se de nærmere beregninger på det, men der er i hvert fald betragtelige milliardbeløb at spare på det område.

Jørgen Winther (V):

Lige en bemærkning i anledning af den sidste debat mellem fru Birgitte Husmark og flere. Jeg synes, der står en meget væsentlig ting i denne redegørelse, vi nu har fået til gennemlæsning. Der står f.eks. angående kræft, at maden er årsag til 35 pct. af alle kræfttilfælde, den mad, vi spiser, når vi får forkert ernæring. Derimod er vores omgivende miljø årsag til 2 pct. af samtlige kræfttilfælde. Det er, som om SF ikke rigtig har fået den bemærkning præciseret klart nok i hjernen. Jeg synes, det i hvert fald er et tal, der gør et meget stort indtryk på mig, at det er den mad og det, vi drikker, der er årsag til kræft, og ikke så meget det miljø, vi er i. Det er noget, som ikke rigtig kommer ret meget frem i debatten.

Da det ikke er en kort bemærkning, vil jeg gå over til redegørelsen. Jeg synes, det er en mægtig god redegørelse. Den er værdifuld. For det første er der den gode mulighed, at man nu kan læse i et værk og få nogle klare ting. Jeg synes, det er et dejligt enkelt sprog, den er skrevet i, og det er både sygeplejersker, læger og andre uden sundhedsmæssig baggrund, der har store muligheder for at få rigtig god information i dette forebyggelsesprogram.

For det første synes Venstre, at det er det enkelte individ, som har ansvaret for, hvordan vedkommende lever, og også for i en vis grad, hvilke sygdomme det får. Selvfølgelig er der sygdomme, som man ikke på nogen måde kan forebygge, som bare kommer, uden at man har indflydelse derpå, men en stor del af de sygdomme, der er i dag, skyldes den levevis, vi nu engang har.

En god grundholdning, der også er i hele forebyggelsesprogrammet, er, at det ikke lægger op til ret mange screeninger, det vil altså sige undersøgelser f.eks. for kolesterol. Der kan siges meget for og imod, men det er altså sådan, at nogle af dem, der får undersøgt deres kolesterolniveau, også bliver noget bange for det niveau, de nu engang har.

Det, det drejer sig om her, er selvfølgelig, at alle skal leve noget sundere, spise sundere mad og lade være med at ryge og drikke så meget.

En anden god ting i redegørelsen er, at man ikke lægger op til, at der nu skal etableres et nyt system af forebyggelseslæger. Der er somme tider politikere, der mener, at der skal ansættes nogle nye læger i f.eks. en amtskommune, og de skal så tage sig af det forebyggelsesmæssige.

Det vil Venstre meget gerne advare imod, for hvis man gør sådan, fjerner man egentlig noget af forebyggelsesopgaven fra de praktiserende læger, man i forvejen har i systemet, og det er i hvert tilfælde meget vigtigt, at de læger, der ser mange patienter hver dag, også udøver en vis form for forebyggelse.

En af de ting, jeg synes må gøre et stort indtryk, er, at der i Danmark dør 15.000–16.000 mennesker af kræft hvert år og omkring 17.000–18.000 af hjerte-kar-sygdomme ud af de ca. 50.000 dødsfald, vi har. En af de målsætninger, man må have for øje, er at forhindre, at så mange angribes af disse sygdomme. Det er vigtigt, at folk har en større viden om, hvad det er, de skal gøre. I redegørelsen står der noget i retning af, at hvis man dyrker bare en times ekstra motion hver eneste dag, halveres risikoen for at få en hjerte-kar-sygdom. Altså tænk engang, bare en times ekstra motion halverer risikoen.

Jeg føler, der inden for det sundhedsmæssige er fire store problemer i samfundet i dag. For det første har vi alt for mange rygere. 700.000 personer i Danmark ryger mere end 15 cigaretter hver dag. Det underer mig egentlig, når SF taler så meget om miljøforhold – det er fru Bir-

[Jørgen Winther]

gitte Husmark, der inspirerer mig her – at man i SF's gruppe ser ret mange rygere. Jeg ved ikke, hvad årsagen er, men jeg synes, det er lidt pudsig.

For det andet er der alt for mange mennesker, der ikke får ret meget motion. Faktisk får en tredjedel af befolkningen ikke nogen motion, som er målelig.

For det tredje spiser alt for mange i Danmark alt for meget fedt. Faktisk er vi en af de to mest fedtspisende nationer pr. indbygger i Europa.

For det fjerde drikker vi alt for meget alkohol. Vi drikker omkring 12 l alkohol pr. indbygger – det er kun målt på dem, der er over 14 år.

Der er altså nogle virkelig store problemer, som vi har mulighed for at gøre noget ved. Jeg giver ikke ret meget for SF, der siger, at det er arbejdsmiljøet, Arbejdstilsynet osv., man skal sætte ind over for. Det er først og fremmest os selv, der har ansvaret for, om vi får mange af sygdommene eller ikke, og selv om fru Birgitte Husmark bruger nok så mange penge eller tre gange så mange penge på Arbejdstilsynet, hjælper det ikke noget, hvis vi ikke samtidig har sjælen med os. Det er os selv, der skal gøre det.

Samtidig vil jeg advare mod den frelsende form for sundhedspolitik, for selvfølgelig hverken kan eller skal vi da ændre alle vore vaner. Der er nogle, der har lyst til at drikke lidt. O.k. Nogle har lyst til at spise lidt usundt. O.k. Man kan ikke forvente, at man begynder at leve fuldstændig sundt hele vejen igennem. Det kan også flere af folketingsmedlemmerne være eksempler på en gang imellem. Vi tager da alle sammen nogle risici på en eller anden måde. Rent personlig kan jeg godt sige, at jeg turde aldrig nogen sinde få målt mit eget kolesterolindhold, for hvis det var for højt, ville jeg blive meget bange. Jeg vil hellere spise lidt godt en gang imellem, men så lader jeg være at ryge, og jeg får motion.

Alt i alt er det altså en mægtig god redegørelse, som jeg synes sætter mange ting på plads. Jeg håber, man kan komme frem til nogle entydige informationer, som skal gå igen og igen. Som to tidligere ordførere har været inde på, er det noget mærkværdigt, at man pludselig i TV-Avisen måske siger, at det nu er sundere at børste tænder, før man spiser slik end efter. Selvfølgelig skal vi være med i nye ting, men den almindelige danske tv-seer bliver altså forvirret, når eksperterne siger det ene og det andet, og så lukker man fuldstændig af.

Det stærke ved dette forebyggelsesprogram er, at der står nogle gode sætninger i det. Det er de sætninger, vi skal tage frem i debatterne, og de sætninger, som befolkningen i Danmark skal have at vide. Det lidt ærgerlige ved redegørelsen er, at der er så enormt mange ting, at det er umuligt at komme alt igennem. Men først og fremmest har vi selv ansvaret for en stor del af de sygdomme, vi får. Det hører man selvfølgelig ikke så meget til i SF's og Socialdemokratiets ideologi, men sådan er det nu engang.

Anden næstformand (Lilli Gyldenkilde):

Vi har et par korte bemærkninger, først fru Birgitte Husmark.

(Kort bemærkning).

Birgitte Husmark (SF):

Jeg kan ikke lade være med at tage den bemærkning op, som hr. Jørgen Winther gjorde om, at man skulle have sjælen med. Jeg vil godt spørge, hvor Venstres sjæl sidder med hensyn til forebyggelse, for det kan da ikke være rigtigt, at man slet ikke tager hensyn til de ting, som man nu har fået at vide om arbejdsmiljøet af adskillige forskere. Man ved, at Tage Søndergaard Christensen har påvist, at stress under arbejdet er noget af det, der giver de helt massive hjerte-kar-symptomer. Man ved også, at syersker har en overdødelighed på 20 pct. De indånder nemlig dampe fra de stoffer, som man kunne vaske, så man på den måde undgik overdødeligheden.

Med hensyn til hvilken betydning maden har, er vi da enige om, at maden betyder meget for vores sundhed, men vi er desværre endnu ikke sikre på, hvordan maden betyder noget. Det er ikke tilfældigt, at Kræftens Bekæmpelse har indledt et stort forskningsprogram netop nu for nærmere at få udredt, hvordan sammenhængen er mellem kost og kræft. Derfor er der absolut al mulig grund til at forske videre på dette område, inden man siger, at det er folks individuelle ansvar.

(Kort bemærkning).

Hans Jørgen Jensen (S):

Når man er organiseret afholdsmand, kan man jo kun glæde sig over, at der en gang imellem også fra denne talerstol bliver sagt noget i retning af, at spiritusmisbrug er skadeligt for sundheden.

[Hans Jørgen Jensen]

Nu hørte vi hr. Jørgen Winther, som er læge, fortælle, at et af de fire hovedpunkter var, at vi drak for meget. Hr. Jørgen Winther sagde det ganske vist lidt ned i talerstolen, så man kunne ikke rigtig høre det ude i salen, og derfor vil jeg gerne gentage det.

Men jeg vil gerne spørge hr. Jørgen Winther, hvilke tanker hr. Jørgen Winther gør sig – jeg vil ikke tage partiet Venstre frem i denne forbindelse og heller ikke andre partier – men hvilke tanker gør hr. Jørgen Winther sig, når man nu taler om misbrug af alkohol, om, hvordan man kunne forebygge det? Skal man gå den vej, som fru Karen Højte Jensen anviste: oplysningens lange vej, eller hvad tænker hr. Jørgen Winther sig?

I øvrigt kunne jeg også i den forbindelse have lyst til at høre, om hr. Jørgen Winther ved noget om, hvor mange penge man anvender til oplysningsarbejde her i landet for at forhindre misbrug af alkohol. Det kunne være meget rart, om man kunne få det oplyst. Vi bruger milliardbeløb på at behandle de skader, der er sket, på ambulatorier og andre steder. Derfor kunne det være rart, hvis man også ud af denne debat måske kunne få en alkoholpolitik, som vi har trængt til i mange år. Måske kunne hr. Jørgen Winther hjælpe os lidt på vej?

(Kort bemærkning).

Tove Lindbo Larsen (S):

Hr. Jørgen Winther talte meget om kostens betydning. Jeg er helt enig i, at kosten har stor betydning. Jeg synes også, at vi skal bruge den viden, vi allerede har, og naturligvis også bygge videre forskningsmæssigt. Der er behov for både Kræftens Bekæmpelses indsats og megen anden forskning fra det offentlige side, som jeg sagde i mit indlæg.

Men når nu hr. Jørgen Winther er enig med mig i, at kosten betyder meget – og folk ved godt, hvad det drejer sig om, siger hr. Jørgen Winther – så må det jo være motivationen, der mangler. Jamen så er det da vores opgave at motivere befolkningen til at få den oplysning, der er nødvendig. Derfor spørger jeg hr. Jørgen Winther, om Venstre vil være med til, at vi går ind i en betydelig mere aktiv oplysningskampagne, end tilfældet har været indtil i dag.

Så vil jeg godt lige anfægte det med Socialdemokratiets ideologi. Jeg synes, at hr. Jørgen Winther skal være klar over, at når jeg siger, at

vi er enige til en vis grad i, at man selv har et ansvar, så er det altså, fordi man ikke skal overlade alt til det offentlige, men man skal sørge for, at folk har et beslutningsgrundlag og nogle livsvilkår, så de selv kan yde den indsats, der er nødvendig. Det er Socialdemokratiets ideologi og politik.

(Kort bemærkning).

Jørgen Winther (V):

Dette er en særdeles vigtig debat, men sandelig også en lidt pudsig debat. Fru Tove Lindbo Larsen efterlyser, at befolkningen skal have endnu mere information om kostens betydning, for så kan vi få alle mennesker til at leve sundt.

Desværre må vi nok sige – jeg siger det med et lille smil – at både fru Tove Lindbo Larsen og undertegnede nok ved en hel del om, hvad kosten betyder for, hvordan man lever, og vi to hører jo alligevel til dem, der har et par kilos overvægt. Så det er sådan, at selv om vi har information nok, er der altså det her med, at vi har fristelsen. Der er en masse psykologi i det, som vi kan diskutere uden for talerstolen senere, men altså: motivation er da væsentlig, men information er ikke nok til at give motivation nok, fordi det stadig væk er ens eget valg, hvor meget man spiser. Og der er jo altså desværre noget, der hedder fristelse, og derfor er der også så store problemer inden for det felt. Men dette er banalt.

Så talte fru Birgitte Husmark om forebyggelsen og om, at stress skulle give sygdom. Ja, stress kan virkelig give sygdom, stress kan virkelig også give kræft, og det kan give mange andre sygdomme. Jeg tror, at mange af os folketingspolitikere, når vi har haft en sag, som er lidt pinagtig og lidt irriterende, og det ikke går, som det skal, mærker, at vi får vores forkølelse, vores bihulebetændelse eller vores sure maveopstød osv., og det er, fordi vi er i en situation, hvor vi er frustrerede, fordi tingene ikke går, som de skal. Og det er jo sådan, at omgivelserne og den måde, vi har det med omgivelserne på, er medvirkende til, hvilke sygdomme vi får.

Det, det drejer sig om i tilværelsen for at forebygge sygdomme, er for det første at have en optimistisk grundholdning. Man har lavet store undersøgelser i Amerika, hvor man har undersøgt studenter, som i grundholdning var pessimister, og andre, som var optimister i grund-

[Jørgen Winther]

holdning. De, der var optimister, blev ikke nær så meget syge som de, der var pessimister. Alene det, at vi sådan er umiddelbart glade nok, er noget, der virker. Men der er mange, mange andre områder, som man kunne komme ind på.

Så lige angående hr. Hans Jørgen Jensens sidste, lille bemærkning angående misbrug af alkohol: at gå over i den anden grøft og indføre forbud mod alkohol er en dårlig idé, for det er jo sådan, at ca. to genstande daglig bevirker, at man lever lidt længere og har et bedre liv end dem, der overhovedet ikke drikker alkohol. Der er altså en balance, for det er sådan, at fraktionen af det farlige kolesterol bliver lavere, når man får 1-2 genstande daglig. Så det var nok det, man skulle anbefale i stedet for.

Anden næstformand (Lilli Gyldenkilde):

Jeg har indtegnet fem korte bemærkninger, og nu beder jeg om, at vi snart afslutter de korte bemærkninger, for der er ordførere, som endnu ikke har haft ordet. Først er det fru Kirsten Lee.

(Kort bemærkning).

Kirsten Lee (RV):

Jeg synes, det er utrolig tilfredsstillende at høre hr. Hans Jørgen Jensens bemærkninger om alkoholmisbrugets betydning, og jeg vil da bare minde om, at jeg ikke er helt sikker på, at hr. Hans Jørgen Jensens parti var med, da Det Radikale Venstre i sin tid fremsatte forslag til en samlet dansk alkoholpolitik.

Når nu hr. Hans Jørgen Jensen også erkender alvoren af alkoholmisbruget, vil jeg gerne spørge hr. Hans Jørgen Jensen, der jo har gode kontakter til fagbevægelsen, om han via sit parti vil arbejde for, at der kommer en dialog i gang mellem arbejdstagere og arbejdsgivere, så man rent faktisk erkender, at alkoholmisbrug på vore arbejdspladser eksisterer, og man forsøger at gøre noget ved det, f.eks. via samarbejdsudvalg, og at man måske også går så langt som til aktivt at involvere parterne i at tilbyde behandling til de mennesker, der har behov for det ude på arbejdspladserne, for det har vi brug for. Vil hr. Hans Jørgen Jensen også være med til det?

(Kort bemærkning).

Qvist Jørgensen (S):

Egentlig havde jeg forberedt et lidt længere

indlæg, som skulle være kommet senere, men jeg føler, at det er rigtigt at tage det ind nu, hvor diskussionen går om alkohol og stoffer. Der vil jeg gerne sige, at jeg synes, at man i denne forebyggelsesdebat kunne have forventet, at netop områderne omkring Tobaksskaderådet, Alkohol- og Narkotikarådet og Forebyggelsesrådet havde fået en anden og bedre placering end den, vi nu ser.

Det faktiske forhold er jo, at ministeren forestiller sig disse tre ting slået sammen, decimeret og derefter administrativt placeret i Sundhedsstyrelsen. Det vil medføre, påstår jeg, at vi får et departementalt system, vi får nogle udgydelser ud fra disse amputerede væsener, som vil være præget af departementsprog og ikke vil være rettet mod den målgruppe, som har brug for dem.

I øvrigt ser det ud til, at man har en forventning om, at de private organisationer på området, IOGT, Blå Kors, Sammenslutningen mod Speedmisbrug osv., skal løfte opgaverne. Det kan man ikke forvente kan lade sig gøre, uden at man giver dem både en moralsk opbakning og den økonomiske gulerod, der skal til, for at de kan løse opgaverne.

Jeg må kraftigt henstille til ministeren, at ministeren overvejer sine planer om denne sammenlægning. Den er for farlig for forebyggelsesarbejdet i Danmark.

(Kort bemærkning).

Birgitte Husmark (SF):

Den er til hr. Jørgen Winther, og det er til bemærkningen om, at vi folketingsmedlemmer jo også kender til at have stress, og så kan vi få vores bihulebetændelse osv. Jeg vil godt minde hr. Jørgen Winther om, at vi er her frivilligt, mens den buschauffør, der skal overholde tidsplanen på sin rute, og den samlebåndsarbejder, der skal passe sit arbejde ved samlebåndet, passer sit lønarbejde inden for nogle meget snævre rammer, og dér er det ikke vedkommende, der har bestemt, hvordan arbejdsvilkårene skal være. Det er dér, at den form for sygdomme kan opstå, og det er ligegyldigt, om man er optimist eller pessimist. Det er nogle meget, meget snævre rammer, der er gældende, og man skal overholde dem, for ellers kan man få lov at komme ud i flokken, hvor der i forvejen er 300.000, nemlig hos de arbejdsløse.

(Kort bemærkning).

Hans Jørgen Jensen (S):

Jeg vil gerne sige til hr. Jørgen Winther, at det kan godt være, det er sundt at drikke to genstande om dagen, men det afstår jeg fra. Men det var ikke det, jeg spurgte hr. Jørgen Winther om. Jeg spurgte, hvad hr. Jørgen Winther ville være med til at gøre mod spiritusmisbruget. Det er det, jeg gerne vil have et svar på og ikke, om det smagte godt med to genstande om dagen, det gør det sikkert for nogle.

Jeg vil gerne takke fru Kirsten Lee for de bemærkninger, hun gjorde om, at Det Radikale Venstre vil være med til at lave en alkoholpolitik, men at Socialdemokratiet ikke ville være med. Jeg kan da give den melding her, at for nogle kongresser siden har vi besluttet, at vi vil være med til at lave en alkoholpolitik, så her må altså være en mulighed for, at vi netop ud af denne sundhedsdebat måske kunne få taget hul på at få lavet en aktiv indsats imod spiritusmisbruget her i Danmark.

DA og LO har jo desværre altid haft en lidt valen holdning til de problemer, der er ude på arbejdspladserne. Jeg vil gerne være med til, at man prøver på at gøre en indsats på disse områder, og det kunne jo da så udgå som en melding fra denne folketingsdebat.

Så kan jeg også sige, at IOGT, Blå Kors og andre i afholdsbevægelsen udfører et fornemt stykke arbejde, og de kunne med flere midler være med til at lave et godt stykke oplysningsarbejde, men de får dem jo ikke, fordi man er alt for karrig her inde i Folketinget.

Måske skulle jeg give en meget interessant oplysning om noget, som jeg kun lige kan nævne: Den periode, der går fra fredag eftermiddag til mandag morgen, er faktisk den, hvor mange ensomme mennesker får skabt en række psykiske problemer, som både fører til alkoholmisbrug og meget andet, så nogle gode kulturtilbud kunne også være værdifulde i dette arbejde.

(Kort bemærkning).

Tove Lindbo Larsen (S):

Det var hr. Jørgen Winthers optimistiske indlæg, som fik mig til igen at bede om ordet. Det er meget mere interessant at høre om den holdning til optimisme end hr. Jørgen Winthers eventuelle sure mave.

Hvis mennesker skal have en optimisme i behold, så drejer det sig altså om at give dem et livsgrundlag, sådan at de har mulighed for at udfolde sig. Jeg kan da godt forstå, hvis der er studenter, der ikke ligefrem går rundt og skriger af grin over, at man nu har pillet ved uddannelsesstøtten. Jeg kan da også godt forstå, hvis der er nogle pensionister i dag, der ikke synes, det er så utrolig morsomt og optimistisk, at man nu begynder at pille ved reguleringen af pensionerne. Det drejer sig altså om, at vi får skabt et samfund, hvor mennesker har mulighed for at skabe sig livskvalitet. Og så er det ikke så interessant, hvordan hr. Jørgen Winther har det fra tirsdag til fredag.

Anden næstformand (Lilli Gyldenkilde):

Så er det hr. Jørgen Winther for en kort bemærkning, og det er den afsluttende korte bemærkning i denne omgang.

(Kort bemærkning).

Jørgen Winther (V):

Det skal jeg gøre ganske kort. For det første om problemet angående alkoholmisbruget i samfundet føler jeg, det er enormt væsentligt, at man får taget hul på det alkoholforbrug, der er på arbejdspladserne. Vi er nu nede på en arbejdstid på 38 timer, minus 5 gange ½ times betalt frokostpause, så er vi nede på 35½ time, og om et års tid får vi ekstra 1 times arbejdstidsforkortelse, og så er vi nede på 34½ time. Så er den ugentlige arbejdstid faktisk så kort, at man overhovedet ikke behøver at drikke alkohol på arbejdspladsen.

På Aarhus Kommunehospital har vi lige haft en sag, hvor nogle portører har været mistænkt for at være påvirket af alkohol under deres arbejdsudførelse. Som medlem af sygehusudvalget har jeg taget sagen op og synes, det er meget betænkeligt, og i Århus Amt arbejder vi nu på at få en alkoholpolitik inden for hele Århus Amts sygehusforvaltning med flere tusinde ansatte, således at man ikke må drikke alkohol i arbejdstiden. Det er et godt princip, og det bør selvfølgelig både gælde sygeplejersker, portører, læger og alle andre, der er ansat inden for sygehusvæsenet.

Angående fru Tove Lindbo Larsens bemærkninger om det med optimismen osv. er det netop det, der er forskellen på socialdemokratisk og liberal ideologi. Socialdemokraterne vil ger-

[Jørgen Winther]

ne have øgede offentlige udgifter, øgede skatter, indskrænke borgernes frie valg og frie forbrug. I Venstre vil vi gerne have, at der er noget tilbage, når man har tjent sine penge, så man frit kan vælge og have fri optimisme og fri livsudfoldelse. Det er den store grundforskel mellem socialdemokratisk og liberal ideologi.

Vi mener, at der er langt sjovere og mere optimistisk i et liberalt samfund, og måske mener fru Tove Lindbo Larsen det modsatte, men det er jo også derfor, vi er her i Folketinget.

Pia Dahl (FP):

Hvis det stod til hr. Jørgen Winther, så holdt vi et lille skilt op med en stor gul sol, så vi alle sammen kunne blive glade og sunde. Jeg synes da i øvrigt, det er en god idé at være optimist. Det skal jeg da ikke underkende.

Men så skal jeg også sige, at Fremskridtspartiet er 100 pct. enige i et rigtig stort ja til forebyggelse af sygdom. Og vi er da også principielt enige i de tanker, som regeringen har gjort sig om at lægge dette arbejde ud så tæt på befolkningen som overhovedet muligt, altså lægge det ud til lokale initiativer. At det også vil styrke den alment praktiserende læge, håber jeg senere vil fremgå af sundhedsministerens varslede forslag om en sundhedslov, som vi i Fremskridtspartiet ser meget frem til.

Vi kan jo nok være enige om, at sundhedsvæsenet ikke i fremtiden vil være mindre ressourcerelevende, så vi kunne godt tænke os en uddybende forklaring fra sundhedsministeren om, hvordan den såkaldte omprioritering inden for de nuværende økonomiske rammer i givet fald skal ske.

Og så kan jeg da også sige til ministeren, at hvis hun mangler penge, kan hun trygt henvende sig til Fremskridtspartiet. Det vil vi gerne sige ja til. Jeg vil også gerne gentage, at Fremskridtspartiet har den holdning, at sundhedsministeren får en pose penge og så skal skabe så megen sundhed, som hun på nogen måde kan få for de penge.

Vi er tilfreds med at se, at udarbejdelsen af dette forebyggelsesprogram er foregået tværministerielt. Det har vi i Fremskridtspartiet efterlyst flere gange. Jeg vil dog lige nævne en noget selvmodsigende oplysning fra skatteministerens bidrag til dokumentationsdelen, hvor det erkendes, at vi nok ikke får mulighed for at hæve afgifterne på alt det usunde, mens program-

delen netop bruger ordet afgiftspolitik som et middel mod usund levevis, altså specielt alkohol og cigaretter.

I øvrigt er jeg ked af, at skatteministeren ikke i højere grad er blevet inddraget f.eks. med en forhøjelse af den skattefrie bundgrænse. Det ville givetvis gøre Danmarks befolkning betydelig sundere. Det hedder jo ifølge den ambitiøse WHO-plan, at vi skal være sunde inden år 2000, og sundhed i denne forstand er altså, som det hedder, en tilstand af fuldstændig fysisk, psykisk og socialt velvære. Det er unægtelig en stor mundfuld, og vi må nødvendigvis også stille det spørgsmål, hvorfor borgerne i Danmark nu pludselig skal til at have ansvar for deres eget helbred, når samfundet i øvrigt har taget ansvaret for alt muligt andet for os.

Vi skal sørge for at skabe muligheder for at træffe de sunde valg, som der er tale om, og det må helt klart være dette Folketings opgave. Det vil altså nærmere sige at forebygge sygdom i samfundet end den sygdomsforebyggelse, vi her taler om. Hvad mener jeg så med det? Jeg mener faktisk af mit inderste hjerte, at langt de fleste mennesker har så gruelig ondt i økonomien. Derfor kan de ikke selv passe deres børn, deres hjem og deres familie. Derfor spiser de underlødige mad. Derfor både ryger og drikker de. Derfor bliver de syge. Derfor må vi oprette dybest set unødvendige, uproduktive arbejdspladser for at lindre, for at trøste og for at behandle, hvis ikke folk selv tager skeen i egen hånd og forsøger at begå selvmord. Vi har tallene: 15.000 forsøger at begå selvmord. 1.500 har held med sig. Det er utrolig skræmmende tal, og jeg synes, det er noget, som enhver minister og ethvert folketingsmedlem må spekulere meget nøje over.

Vi ser DIKE's undersøgelse om psykosomatiske sygdomme, hvor der i dokumentationsdelen af regeringens forebyggelsesprogram står, at psykiske sygdomme optager 25 pct. af sygehusvæsenets senge-dagsforbrug og ca. 25 pct. af sengepladserne. Der står, at 35 pct. af henvendelserne til praktiserende læger har med psykiske symptomer at gøre. Sådan kunne jeg blive ved. Det er et sygdomstegn i samfundet. Det synes jeg vi må erkende og vedkende os og sørge for at skabe fornuftige vilkår i samfundet for den enkelte borger.

Jeg tror, og jeg håber, at Fremskridtspartiet med mig tror, at vi er ved at komme frem til at

[Pia Dahl]

gøre det muligt for en familie at leve for én indtægt i stedet for som nu, hvor en familie skal leve af to halve indtægter. I dag leverer en familie vitterlig 16 timers arbejde, hvor man i gamle dage, som det hedder, arbejdede måske 10-12 timer, hvis det gik rigtig slemt til.

Jeg tror godt, familierne ved, hvad de skal spise. Jeg tror godt, de ved, at det er usundt at ryge, men stress og jag forhindrer dem simpelt hen i at træffe de sunde valg.

Jeg vil gerne bede ministeren svare mig på, om hun mener, jeg har ret i disse betragtninger, og i givet fald, hvad regeringen agter at gøre ved netop dette forhold. Viden alene motiverer ikke altid til handling.

Bortset herfra finder vi regeringens forebyggelsesprogram vigtigt, og vi synes som sagt også, at det på visse punkter er ganske godt.

Jeg vil godt lige citere fra dokumentationsdelen, hvad angår psykiske lidelser. Der står, at vi ikke ved så meget om det, men der står dog alligevel, at der er visse essentielle behov, som det er vigtigt at opfylde, hvis vi skal forebygge psykiske lidelser. Der står f.eks.: »Behovet for gode menneskelige kontakter«, og der står specielt: »Særlig velkendt er børns behov for voksenkontakt«. Jeg ville ønske, der havde stået »forældrekontakt«; det gør der ikke. Der står: »behovet for meningsfuld beskæftigelse«, og der står: »behovet for variation i oplevelser og aktiviteter«. Der står også, at livsvilkårene har en central betydning for psykisk sundhed kontra sygdom og især, at det sociale netværk spiller en altafgørende rolle.

Jeg kunne blive ved at citere fra denne bog i det uendelige. Jeg synes, alle disse ting peger tydeligt i retning af, at det er vores familier, der skal styrkes. Det er i familierne, der skal være overskud og kræfter til at tage sig af hinanden, fordi det nok dybest set er det, vi har fået hinanden til, og det er vel også dybest set derfor, vi sidder her. Det er for at hjælpe hinanden.

Kirsten Lee (RV):

Det bør være ethvert samfunds mål at undgå, at sygdom i ordets brede betydning overhovedet opstår. Det kan ske gennem forebyggelse af de store folkesygdomme.

Forebyggelse er et forsømt område inden for sundhedssektoren. I Det Radikale Venstre har vi den opfattelse, at det er nødvendigt politisk at opprioritere den forebyggende indsats, og

jeg vil gerne sige tak til sundhedsministeren for redegørelsen.

Der er noget paradoksalt i, at den sydafrikanske læge, der foretog den første hjertetransplantation, var på forsiden af alverdens aviser og dameblade. 5.000-6.000 hjertetransplantationer er vel foretaget til dato i hele verden. Men millioner og millioner af børn verden over er reddet fra død og handicap ved vaccination mod mæslinger og røde hunde. Ingen husker navnet på de mennesker, der opfandt de vacciner.

Gennem de seneste måneder har landet stået på den anden ende i anledning af 60, måske 80 hjerte-/levertransplantationer om året. Da vi som det næstsidste land i verden indførte vaccination af børn mod mæslinger og røde hunde, skete det for at beskytte 50.000 børn mod alvorlige følgetilstande, fordi vi var nogle, der politisk tog affære. Der var såmænd aldrig et pip fra lægerne i aviserne i den anledning.

Der er noget galt, når vi bruger 92-93 pct. af midlerne i sundhedssektoren til behandling af sygdomme og skader. Vi bruger kun 7-8 pct. til at forebygge, at sygdom opstår. Og når man så yderligere ved, at ca. halvdelen af forebyggelsesmidlerne bliver brugt til tænder, kan man med rette spørge, om vi prioriterer rigtigt.

Vi kan ikke med al vores moderne behandlingssuperteknologi behandle os ud af skaderne. Behandlingsresultater for kræft er utilfredsstillende, men mange kræftformer kan forebygges. Der er således ingen grund til, at næsten 9.000 mennesker dør hvert år her i landet som følge af tobaksmisbrug og en stor del af dem på grund af lungekræft og andre kræftformer. Disse dødsfald kan undgås.

Fru Tove Lindbo Larsen var inde på, at vi skulle øge oplysningen. Jeg vil gerne minde fru Tove Lindbo Larsen om, at der da vist ikke er nogen i dette Folketing, der ikke er oplyste, og alligevel har fru Tove Lindbo Larsen vel som jeg observeret rygerne på sidefløjen under de store debatter. Og vi har også i Det Radikale Venstre konstateret, at fru Tove Lindbo Larsens parti ikke var enig om at støtte vort lille forslag om røgfri miljøer i sin tid – et forslag med et klart sundhedspolitisk forebyggende sigte.

De fysiske, psykiske og sociale komplikationer, som 200.000-300.000 mennesker får på grund af alkoholmisbrug, lader sig også kun

[Kirsten Lee]

mangelfuldt behandle, men med en øget forebyggende indsats kan skadernes omfang mindskes. Der er langt flere hjerneskader på grund af det organiske opløsningsmiddel, der hedder alkohol, og som indtages gennem munden, end der er på grund af de opløsningsmidler, som indåndes.

For nogle år siden regnede man i Indenrigsministeriet ud, at alkoholskader koster samfundet minimum 11–13 mia. kr. Staten bruger kun ca. 7 mio. kr. på den forebyggende indsats inden for alkoholområdet. Den bør opprioriteres, og det er rimeligt at spørge, om vi får nok for de penge, vi bruger.

I Det Radikale Venstre opfatter vi det som grundlæggende ufornuftigt, når nogle foreslår, at afgifter på alkohol og tobak skal nedsættes. De høje afgifter har et sundhedspolitisk sigte: de virker forbrugsdæmpende.

Vi anerkender det store arbejde, de frivillige organisationer udfører inden for det alkoholpolitiske område, og vi har da også i årenes løb sikret bevillinger til arbejdet på de forskellige finanslove. Vi vil gerne være med til at styrke det arbejde, organisationerne udfører, men det er helt klart for os, at pengene skal tages et andet sted fra, og vil Socialdemokratiet være med til det, så er vi bestemt til at få i tale.

Hvert år dræbes der et sted mellem 700 og 800 mennesker i trafikken, og tusinder lemlæstes. Vi kan forebygge, hvis vi vil. Det gælder naturligvis også arbejdsulykker, ulykker i hjemmet osv.

Vi bruger ca. 40 mio. kr. om året på at behandle barnløse med reagensglasmetoden. Det er bestemt ikke nogen ideel metode, og metoden ender langtfra lykkeligt hos alle. De seneste tal viser, at det kun er ca. en tredjedel, der bliver gravide, og af dem er der mange aborter.

Men vi bruger kun ganske få millioner på at forske i, hvorfor f.eks. danske mænds sædkvalitet er forringet igennem de sidste 20 år. Det er igen et spørgsmål om at prioritere forebyggelse frem for behandling inden for de eksisterende rammer.

Hvert år aborteres 20.000 fostre, mens 55.000 børn fødes. Vi må satse mere på at forebygge uønsket graviditet ved at styrke oplysningen om antikonception blandt de unge.

Det er vigtigt, at den forebyggende indsats ses i sammenhæng. Den bør foregå tværsektorielt – mange områder bør inddrages. Det gælder

arbejdsmiljøpolitikken, boligpolitikken, trafikpolitikken. Vores miljøpolitik er jo i yderste konsekvens til for at beskytte den menneskelige sundhed. Hullerne i ozonlaget ville dog være helt uinteressante, hvis de ikke påvirkede den menneskelige sundhed.

Aktiv kulturpolitik har et forebyggende sigte. Mennesker, der trives og har oplevelser, har mindre sygelighed. Det er vigtigt, at vi alle inden for alle sektorer påtager os ansvar for at styrke det forebyggende arbejde. Det giver bedre trivsel og livskvalitet.

Vi kan ikke øge den forebyggende indsats uden øgede midler. Men den samfundsøkonomiske virkelighed er, at vi ingen ekstra penge har. Vi håber i Det Radikale Venstre, at de partier, der anerkender betydningen af forebyggelse, også vil være med til at foretage de nødvendige omprioriteringer, så penge kan skaffes. Der skal bruges penge nu, vil jeg gerne sige til ordføreren for SF. Beparelserne kommer først om mange år, og det kan vi faktisk ikke vente på.

(Kort bemærkning).

Birgitte Husmark (SF):

Med risiko for endnu en gang at blive beskyldt for at kaste mig ud i den store valgtale vil jeg da med hensyn til at finde nogle penge, der kan bruges på en anden måde, henviser fru Kirsten Lee til det forslag, som blev behandlet her i salen, før vi gik i gang med forebyggelsesredegørelsen.

Og så vil jeg i øvrigt gerne sige, at jeg er meget enig i, at indsatsen på alkoholområdet skal opprioriteres. Specielt vil jeg pege på den indsats, der i langt større omfang burde gøres over for unge mennesker, der starter en løbebane, som kan blive utrolig tragisk, og dér kan jeg helt tilslutte mig de ord, der tidligere blev sagt med hensyn til, at vi har brug for en indsats på kulturområdet og på idrætsområdet. Men vi har brug for den på en sådan måde, at unge ikke ad den vej opfordres eller inspireres til at kaste sig ud i et drikkeri, som for nogles vedkommende får ganske tragiske følger. Det vil være en værdig opgave for regeringen at satse på, at der bliver givet nogle ungdomstilbud på en helt anderledes omfattende måde, også af hensyn til forebyggelsen.

(Kort bemærkning).

Tove Lindbo Larsen (S):

Fru Kirsten Lee talte meget engageret om både tobaksrygning og alkoholindtagelse og nævnte noget om, hvad der i øvrigt indtages igennem munden. Fru Kirsten Lee talte også om det gode eksempel, bl.a. dem, der røg meget i sidegangen, som var et dårligt eksempel – for at tage det negative.

Men jeg vil egentlig gerne spørge til fru Kirsten Lees holdning til det offentliges forpligtelse på bespisningsområdet – altså på institutionerne, på hospitalerne, på kaserne.

Vi har jo brugt megen tid og mange kræfter på at diskutere det offentliges indsats i forbindelse med Storkøkkencentret i Levnedsmiddelsestyrelsen, og dér var det min opfattelse på et tidspunkt, at Det Radikale Venstre mente, det var rigtigt, at man opretholdt et storkøkkencentret, som var velfungerende. Derfor er det nu mit spørgsmål til fru Kirsten Lee, om vi ikke skal tage hensyn til den offentlige forplejning, hvor mere end 500.000 mennesker daglig indtager en kost, som de ikke selv har valgt. De har ikke det frie forbrugsvalg; der er andre, der vælger for dem. Derfor mener jeg, at det er en forkert beslutning, ministeren har truffet om at ændre så meget på Storkøkkencentrets drift, at det faktisk er blevet udraderet.

(Kort bemærkning).

Kirsten Lee (RV):

Det er svar på det spørgsmål, fru Tove Lindbo Larsen stiller mig. Vi anerkender i Det Radikale Venstre klart vigtigheden af kostens betydning. Det har vi gjort i pressen, og det er fru Tove Lindbo Larsen bekendt med.

Hvad Storkøkkencentret angår, er der ikke truffet nogen endelige beslutninger, men jeg kan forsikre fru Tove Lindbo Larsen om, at Det Radikale Venstre godt ved, hvilket ansvar vi har, når den sag kommer til endelig beslutning.

Inger Stilling Pedersen (KRF):

Jeg vil gerne starte med på Kristeligt Folkepartis vegne at takke ministeren for den redegørelse, vi har fået. Der er jo utrolig mange ting i den, så hvis man skulle ind på alt det, ville der være stof nok til mindst 1 times indlæg. Derfor skal jeg prøve at samle mig om nogle enkelte ting.

I Kristeligt Folkeparti mener vi, det er uhyre vigtigt, at forebyggelse bliver et nøgleord ikke mindst i den kommende tid både af hensyn til den enkelte borger og af hensyn til økonomien.

Vi ved, at udgifterne til de skader, der sker på dette område, er så store, at de sluger en meget, meget stor del af budgetterne, og det vil blive endnu værre i den kommende tid. Derfor er vi nødt til – vi er tvunget til – at forebygge, hvis det hele ikke skal løbe løbsk.

Men mens vi forebygger, må vi lige så klart se i øjnene, at spørgsmålet så bliver: Skal vi også stadig væk helbrede og hjælpe dér, hvor skaderne er sket?

Det er meget vigtigt for Kristeligt Folkeparti at få sagt, at hvis vi virkelig vil begynde at forebygge, så skal vi begynde med børnene og hjemmene. Jeg var så glad for Fremskridtspartiets tale, og jeg håber, at fru Pia Dahl har hele partiet bag sig i de ting, hun kom med. Det er nemlig så uhyre vigtigt, at et barn får en rigtig start, og efter vores opfattelse hører barnet hjemme i hjemmet først og fremmest, senere suppleret med halvdagsinstitutioner.

Men det kræver altså også, at man på alle områder laver en politik – også en skattepolitik, en boligpolitik – der gør det muligt at klare sig med én indtægt eller med to $\frac{3}{4}$ -indtægter, eller at man på anden måde tilgodeser børnefamilierne, sådan at det er økonomisk muligt at gøre det.

Og så må al den snak forstumme om, at så vil kvinderne bare blive tvunget hjem. Der er virkelig mange unge mødre, hvad enten de er alene eller de har en mand derhjemme, der meget, meget gerne vil passe deres børn, ikke mindst i de første 2-3 år. Tænk, hvis vi i Folketinget kunne lægge starten til fremtiden og sige: Det giver vi mulighed for så hurtigt som muligt; alle, der vil det, får disse muligheder. Så kunne man tilgodese familierne også skattemæssigt, f.eks. sådan at man måtte dele indtægter.

Det er ikke mange dage siden, jeg fik et brev, der handlede om en mand, der har en indtægt på over 200.000 kr., mens konen har 0. Han får en højere procentbeskatning, så de næsten ikke kan klare sig. Hvis de derimod hver havde tjent det halve, så ville de næsten ikke være beskattet. Vi kan gøre meget for sundheden også på det område.

Det betyder utrolig meget sundhedsmæssigt, hvordan man har det selv, det giver jeg hr. Jør-

[Inger Stilling Pedersen]

gen Winther ret i. Men det er svært at have det godt, hvis man har økonomiske problemer, hvis man har boligproblemer og har mange ting at slås med, hvis man har småbørn, der skrider om natten, og man skal møde på arbejde om morgenen, og så skrider de næste nat igen, så man er helt udkørt til sidst. Så er det svært at klare situationen, og så kan vi sagtens stå herinde og snakke om sundhed og sundhed, hvis vi ikke vil gøre noget ved det.

En anden ting er så at oplære børnene, ikke mindst gennem skolen, hvor jeg selv har haft den glæde at undervise netop i faget hjemkundskab. Her har man mulighed for at give børnene en viden, som de er meget glade for at få, og en sådan viden kan bringes med hjem.

Et problem, som jeg også skal have tid til at komme ind på, som også mange andre har været det, er, at man jo på mange måder ødelægger sig selv. I Danmark har man lov til at ødelægge sig selv – det skal man vel også have – men lige så snart man har ødelagt sig selv, skal det offentlige stå parat med alle midler for at gøre skaden god igen. Det er vel også rimeligt – det er vi alle enige om – men hvor længe kan vi have råd til det, hvis vi ikke også gør en indsats for at fortælle hinanden, at der er altså visse ting, der er skadelige?

Alkohol har været draget frem af mange, ligesådan tobaksrygning. Jamen vi ved det jo godt, men vi gør ikke noget ved det. Vi går heller ikke foran her i Folketinget. Nej, for det er jo sådan noget, som alle gør, og som man siger i sine taler, men som man ikke er parat til at gøre noget for, og så længe man ikke vil gøre en indsats på det område, svigter man de svage.

Under Nordisk Råds sidste session talte vi om alkoholfrie områder og om, at det måtte være en selvfølge for arbejdsmarkedets parter, at i den tid, man er i arbejde, er arbejdspladsen alkoholfri.

Jeg mener også, at man skal gå ind for alkoholfri trafik. Nu får vi lejlighed til at diskutere trafik næste onsdag, så jeg behøver ikke bruge så meget tid på det i dag.

Man kunne også sørge for, at der var alkoholfrie områder for de unge, altså steder, der bevidst er holdt fri for alkohol. Og så kunne vi voksne gå foran med et godt eksempel. Problemet er jo, at vi er dårlige eksempler, når det drejer sig om at vise, at man godt kan more sig og feste, også når man er en 12-13 år, uden at man absolut skal styrkes lidt først.

Det farlige ved disse ting er, at en stor del af disse unge måske ikke tager skade, men den lille del, der er svagt stillet på en eller anden måde, betaler prisen.

Der var en 15 års pige, der skrev i B.T. for nogle år siden, at det var de samme 2-3, der var berusede i den 8. klasse hele tiden. Det er vel også de samme 2-3, som bliver alkoholikere i fremtiden.

Hvis vi virkelig kunne stå sammen og sige: Vi vil gøre noget ved det her, og vi vil altså gå foran! Jeg taler ikke om forbud mod alkohol, men om en begrænsning, en bekæmpelse af alkoholmisbruget, og det gælder også den måde, det eventuelt starter på.

Og så tobakken. Det er jo sådan, at nu kan endda folketingsmedlemmer blive sure på én, hvis man henstiller, at de slukker cigaren eller cigaretten, for det skal de nu nok selv passe om de vil gøre eller ej. Men så kan de jo gå hen til sig selv og gøre det.

Vi ved jo, at den passive rygning gør stor skade. Og hvad med hjemmene, hvor man ryger, selv om der er småbørn og man ved, at deres lunger i hvert fald ikke har godt af det? Jo, der er mange ting på det område, vi kan tage fat på.

Vi ved, at der er mange mennesker, der dør hvert år af sygdomme. Ministeren har draget kræftsygdomme frem; vi har nævnt ulykkerne og hjerte-kar-sygdommene. Men der er jo også ting, som måske ikke er dødelige, men som er årsag til mange sygedage og mange dårlige dage. Vi skulle måske også se på, hvor længe et menneske egentlig skal leve, hvor længe vi skal være med til at forlænge livet, eller om vi skal sørge for, at vi i den tid, vi er her, får et så godt liv som overhovedet muligt. Det vil sige, at vi ikke bare tænker på dem, der dør tidligt, men også tænker på f.eks. skeletsygdomme, ryggsygdomme, slidte knæ og mange, mange andre ting, som gør, at hver dag måske er en pine, og hvor man kunne gøre en indsats ved at forebygge. Men hos dem, der har fået disse skader, kan det jo ikke så godt forebygges; dér kan man så gøre noget for at lindre det.

Kræftsygdomme er også nævnt. Det er vel én af vore meget store svøber, én af dem, vi meget alvorligt frygter alle sammen. Vi ved ikke nok, er der også sagt, om, hvordan den opstår. Man ved noget om kostens betydning. Man underviser i skolen, og der har også været en kampagne om det i radio og tv: Du er, hvad du spiser. Den

[Inger Stilling Pedersen]

mad og det, du indtager, det er det, der bygger dig op, og det er jo nemt at forklare selv et barn, at der så er ting, der er bedre at få end andre.

Jeg tror, at vi virkelig kan gøre noget, hvis vi anstrænger os for det, men måske også lægger andre perspektiver ind i det, alt imens vi søger og forsker og bekæmper sygdommene og deres årsager og så også tænker lidt på, hvordan vi får et godt liv sammen, hvordan vi gør tilværelsen lidt bedre for hinanden, viser lidt mere omsorg.

De psykiske sygdomme er nævnt. Jeg har nævnt dem tidligere fra denne talerstol: et alvorligt, stort problem i Danmark, ikke mindst fordi det er sygdomme, man ikke taler om. Man er flov ved at sige, at man selv eller ens pårørende har haft en psykisk sygdom. Men hvorfor bliver man psykisk syg? Gid man ville prøve på også at bekæmpe nogle af de årsager, der er til, at man bliver det. Og så endelig: Det er altså ikke gjort ved, at man fra det offentliges side bare træder ind og kommer med nogle foranstaltninger. De skal også være der.

Jeg kunne ønske, at dit og mit, altså vores personlige ansvar over for hinanden, var langt større. Så kunne vi måske være med til at forebygge nogle ting, og det ville nok ikke koste så mange penge. Men dette, at vi isolerer os og er blevet os selv nok, er vel årsag til, at mange føler sig ensomme.

Jeg håber, at denne debat om forebyggelse på sundhedsområdet, som kun kan blive en smule spredt fægtning, alligevel kan medvirke til, at vi siger til hinanden: Jamen lad os så være med til at forebygge, ikke bare i ord og ord og ord i dag, men lad os gå ud og praktisere det, og lad så også os i Folketinget gå foran på de forskellige områder og være med til at bevilde de penge, der skal til, og omprioritere de penge, sådan at vi kan få gjort en indsats til gavn både for os selv, for familierne og for samfundet.

Taanquist (S):

Der er et kendt citat fra »Hamlet«, der lyder: »To be or not to be . . .«. Jeg vil bruge et andet citat ved denne lejlighed, også fra »Hamlet«, og det lyder: »Words, words, words«, for her er tale om ord, store ord og flotte publikationer, og man kunne næsten forledes til at tro, at regeringen nu for alvor vil til at gøre noget ved forebyggelsen.

Men når man skuer ud over verden, som den faktisk ser ud, er der ikke meget, der tyder på, at

regeringen vil leve op til de smukke målsætninger. Og når man skuer ud over regeringsbænke, kan man godt undre sig over, at der står 12 ministre bag denne redegørelse.

Jeg har selvfølgelig især høftet mig ved arbejdsministerens område, netop fordi en stor del af alle sygdomme – som det også nævnes i redegørelsen – opstår som følge af forhold på arbejdspladsen. Her nævner arbejdsministeren jo også i sit bidrag, at det er i de lokale tilsynskredse, den direkte kontakt med virksomhederne foregår. Ja, sådan burde det være, men det er jo et faktum, at arbejdstilsynskredsene er udsultet i en sådan grad, at de ikke kan overkomme selv de mest nødvendige forebyggende opgaver.

Vi har så sent som i dag fået et svar fra arbejdsministeren, der oplyser, at kun 12½ pct. af de arbejdsskader, der indberettes, bliver fulgt op af Arbejdstilsynet eller kan følges op af Arbejdstilsynet, og det er jo faktisk meget lidt. Hvis man virkelig ville forebygge, så var her da et sted, hvor man kunne sætte ind, hvor man virkelig ville få sine penge igen, men arbejdsministeren har forhindret enhver saglig debat om Arbejdstilsynets ressourcer. Det har han gjort i forbindelse med de spørgsmål, vi har stillet vedrørende lovforslag nr. L 180, og det har han gjort ved at give samtlige arbejdstilsynskredsejerer mundkurv på; de må ikke udtale sig om Arbejdstilsynets ressourcer. Så på det område når vi ikke vidt med regeringens forebyggelse.

Sundhedsministeren nævner i sin redegørelse også problemet med dårlige rygge. Jeg er ked af, at jeg i tide og utide skal bruge ordet hykleri – det er der i øvrigt andre der har gjort før mig – men det er det eneste og bedste udtryk, jeg kan finde. For vi ved jo godt, og enhver ved, at netop inden for sundhedsministerens eget område opstår en stor del af de dårlige rygge, som plager sundhedsvæsenet så meget. Der er visse brancher inden for sundhedsvæsenet, hvor man konsekvent nedslider folks rygge. Man kan fyre disse mennesker, og man kan nægte at anerkende rygskaderne som arbejdsskader, og det gør man så også, men derfor er de der stadig væk, de dårlige rygge, og de er en belastning for sundhedssystemet. Og sundhedsvæsenet kan jo ikke slippe af med dem, de skal behandles. I virkeligheden har vi jo ikke fået et sundhedsministerium, men et sygdomsministerium.

[Taanquist]

Sundhedsministeren nævner også problemet psykiske lidelser; mange af dem opstår også i arbejdsmiljøet. Vi har i lang tid forsøgt at gøre regeringen opmærksom på, at alenearbejde i institutioner og især institutioner, hvor der kan være fare for voldelige klienter, påfører de ansatte så store belastninger, at det ender med sammenbrud og psykiske lidelser. Dette er konkrete områder, og det er store områder, men jeg ser ikke nogen vilje hos regeringen til at tage fat på dem.

Endelig vil jeg gerne nævne, at et af de elementer, der i de senere år er kommet til som et led i det forebyggende sundhedsvæsen, er de arbejdsmedicinske afdelinger rundt omkring i amtskommunerne. Det er i sig selv en skandale, at der er ventetider på disse afdelinger på helt op til et år på akutte henvendelser. Det påfører mange mennesker utrolige lidelser, og det er i sig selv en tragedie. Men når de arbejdsmedicinske afdelinger således er overbelastet med undersøgelsesopgaver, kommer de slet ikke i gang med den anden og lige så vigtige del af deres virksomhed, nemlig en kortlægning af sammenhængen mellem arbejdsforhold og sygdomme; og skal man vide noget om, hvorledes man forebygger sygdomme, må der altså forskes i, hvordan sygdommene opstår, og hvilke sammenhænge der er. Med de arbejdsmedicinske afdelinger fik vi et virkelig godt redskab til at foretage denne kortlægning, men som sagt – de når end ikke at få begyndt på denne opgave.

Jeg synes, regeringen i stedet for at sætte en hel masse ord ned på papir skulle gå ud og tage fat netop dér, hvor problemerne ligger.

Carsten Andersen (SF):

Jeg synes, det er meget befriende, at sundhedsministeren i afsnittet om forebyggelse af psykiske lidelser medtager en lang række andre problemområder, end vi er vant til at høre i den psykiatriske debat om baggrunden for psykiatriske lidelser. Jeg synes, det er godt, at det her bliver påpeget, at der er sociale baggrunde, der er den arbejdsmæssige baggrund, der er boligspørgsmål, og der er miljøspørgsmål. Det er nogle aspekter, som det har været svært at trænge igennem med i debatten, for når vi snakker om forebyggelse, er vi jo også et skridt inde i behandlingen. De to ting hænger på en vis måde sammen, i særdeleshed inden for det psykiatriske område.

Jeg savner dog, at arbejdsløsheden får en lidt stærkere markering. I går, da vi havde forespørgselsdebatten, blev det nævnt, at der var en sammenhæng imellem psykiske lidelser og situationer med arbejdsløshed, og i hele denne diskussion og i særdeleshed når det gælder ungdomsområdet, var det måske værd også at være opmærksom på, at de unges ordentlige tilknytning til arbejdsmarkedet også betyder en forebyggelse af psykiske lidelser senere.

Det, der mangler, og som jeg synes der også burde være peget på, er den manglende ressourcefordeling eller ressourceproblemerne i forbindelse med de psykiatriske behandlingstilbud.

Distriktspsykiatri er også nævnt som en forebyggelse, men i den sammenhæng kan jeg ikke lade være med at komme ind på den problematik, der opstår ved nedlæggelsen af de gamle psykiatristalster og så indførelsen af distriktspsykiatrien, hvor man alt for hurtigt og i alt for høj grad gennemfører nedlæggelse af sengepladser. Hertil kommer, at der ikke er bolig- og andre aktivitetstilbud til de psykiatriske patienter, så de egentlig bliver fanget i en fælde, og vi ser dem her i København på gaderne og oven på varmeriste og andre steder.

I en tidligere debat spurgte jeg, om sundhedsministeren ville være opmærksom på, at boligspørgsmålet havde en forbindelse med dette. Det sagde sundhedsministeren at sundhedsministeren ville være opmærksom på, og det håber jeg stadig væk er tilfældet.

Alt i alt synes jeg, at Sundhedsministeriet har observeret og erkendt, at der er en udvikling i gang inden for det psykiatriske område.

Jeg vil egentlig bede om, at sundhedsministeren på en eller anden måde prøver at påvirke nogle af sine regeringskolleger. Det kunne også være, at der var nogle af de sundhedspolitiske ordførere, der ville lade sig berøre lidt af den udvikling, der sker inden for det psykiatriske område.

Vi har inden for sundhedsområdet set visionerne og lyset, medens vi inden for det retspolitiske område ser ind i et dybsort mørke med vedtagelsen af loven om frihedsberøvelse og tvang i psykiatrien. Virkeligheden har overhalet den lov. Vi ser i øjeblikket, at man i Retsudvalget vil vedtage noget, der faktisk ligger 3-4 år tilbage i tiden, mens man inden for det sundhedspolitiske område egentlig er nået mange skridt.

[Carsten Andersen]

Derfor er det ikke alene en henvendelse til sundhedsministeren, men det er også en henvendelse til de socialdemokratiske ordførere, til ordførerne for Kristeligt Folkeparti, om de ikke vil overveje at lade den lov vente en måneds tid eller fem, sådan at vi kan få den over i Sundhedsministeriet og måske få en hurtig revidering af den lovs muligheder, sådan at den kan være i overensstemmelse med tiden, sådan at man ikke lader en 50 år gammel lov afløse af én, der faktisk allerede er 10 år gammel, når den bliver vedtaget.

Sundhedsministeren (Elsebeth Kock-Petersen):

Jeg vil gerne starte med at sige tak for en meget engageret og positiv modtagelse af den redegørelse, jeg har sendt til Folketinget.

Jeg synes, at debatten her har vist, at når vi taler om forebyggelse, så er der utrolig mange emner involveret. Det viser vel i virkeligheden også det rigtige i at komme med en forebyggelsesredegørelse, altså at få et overblik over, hvor meget forebyggelse der egentlig bliver udført i dag, ikke kun i Sundhedsministeriets regi, men i det hele taget. Hvordan får vi et overblik over det? Hvordan får vi fremover sat mere fokus på forebyggelsen? Hvordan får vi koordineret de forskellige indsatser?

Det er lige præcis det, der er formålet med redegørelsen, og derfor må den også betragtes som startskuddet til en proces, hvor forebyggelsen får en højere prioritet. Det er altså ikke en afslutning. Det er startskuddet til en proces, hvor forebyggelsen får en højere prioritet. Derfor er arbejdet ikke slut med denne debat i dag, tværtimod.

Jeg skal som en kommentar til fru Tove Lindbo Larsens bemærkning om den korte høringsfrist sige, at Sundhedsministeriet ikke bare sammen med andre ministerier, men også med lokale myndigheder, private foreninger og organisationer vil udmønte redegørelsen i konkrete initiativer.

Selve redegørelsen indeholder på de sidste sider en stribe helt konkrete handlingspunkter. Det er derfor ikke korrekt, når der er nogle, der har sagt, at det her kun er ord og ord, der er ikke noget handling, men det ser jo smukt ud. Jamen der er opstillet en stribe konkrete handlingspunkter.

Det er rigtigt, at vi i redegørelsen har koncentreret os om at beskrive nogle målsætninger.

Det er da også et meget fornuftigt sted at starte. Men vi har også koncentreret os om at åbne op for gode og nye og andre ideer, og det er derfor – det vil jeg godt gentage – at samarbejde med lokale myndigheder, amter og kommuner, private foreninger og organisationer er så utrolig vigtigt. Vi har nævnt en række konkrete handlingspunkter. Det skal jeg vende tilbage til.

Jeg vil derefter omtale et af de emner, der i debatten også har indtaget en central placering. Det er spørgsmålet om struktur og ressourcer. Jamen er der nu penge med, og skulle der ikke sættes nogle flere penge på? Jeg har oven i købet tilladt mig at skrive i redegørelsen, at i det omfang der kræves flere midler, må de findes inden for de eksisterende rammer.

Det synes jeg er en god udmelding. Jeg synes også, det er en nødvendig udmelding ikke bare af økonomiske grunde, men også fordi det er så utrolig vigtigt at få ændret holdningen, tankegangen inden for vores behandlingssystem. Det er ikke kun et spørgsmål om, at jo flere millioner vi sætter af, jo bedre bliver det, for det gør det ikke.

Det er utrolig vigtigt i det sundhedssystem, vi har i dag, at få prioriteret det, der hedder forebyggelse, højere. Det kan vi gøre gennem ændring af uddannelsessystemet, gennem omprioritering inden for forskning, men det kan vi sandelig også gøre i den ganske almindelige dagligdag i sundhedsvæsenet, også som det ser ud i dag med den alment praktiserende læge som det element, flest mennesker har kontakt med.

Det kan vi sandelig gøre også i det eksisterende system i dag ved at lave kampagner og initiativer inden for konkrete områder. Det kan sagtens i første omgang koste nogle penge. Dem har vi også. Men nogle af disse initiativer vil ikke bare spare lidelser, men også ressourcer, nogle af dem endda på forholdsvis kort sigt.

Lad mig bare nævne to eksempler: Hvis vi kan få gjort noget ved det store antal tilfælde af lårbensbrud hos ældre damer – jamen tænk, hvad vi kan spare både med hensyn til ressourcer og til lidelser! Tænk, hvis vi kan få nedsat sengedagsforbruget på grund af forkert medicinbrug! Jamen vi kan da spare både lidelser og penge! Det er bare et par eksempler, hvor vi må sige, at der kan spares ressourcer. Og i en lang række andre tilfælde har det også sammenhæng med, at der kan spares lidelser hos mennesker.

[Sundhedsministeren]

Tænk, hvis Folketinget kan komme forholdsvis hurtigt med hjælp, så vi kan undgå nogle af de mange trafikulykker, der især rammer unge mænd. Det er et element, der også er nævnt i regeringens færdselssikkerhedsredegørelse, der er fremlagt. Jamen så vil der jo være tale om en direkte og meget konkret påvirkning.

Jeg siger ikke, at det ikke koster ressourcer på en stribe områder at fremme den forebyggende indsats, for det gør det. Jeg siger bare, at det ville være forkert, hvis man tog udgangspunkt i, at vi overhovedet ikke kan komme nogen vegne, hvis ikke vi på forhånd har en pose penge med et så og så stort antal millioner.

Ikke desto mindre har vi altså et stort antal millioner dels i den behandlingssektor, vi har i dag, dels i de puljer, der eksisterer i Sundhedsministeriets regi og i Socialministeriets regi, og i de beløb, der også inden for andre ministerområder bliver brugt til den forebyggende indsats.

Så penge koster det, ja, helt bestemt, men der er en lang række af disse initiativer, hvor jeg tror, at effekten kan blive meget stor, også selv om det måske ikke direkte, når man sætter tingene i værk, kan måles i store ressourcer.

Jeg tror, der er brug for, at vi sætter en række af de ting i gang, som er nævnt i redegørelsen, får fastlagt nogle forpligtelser også for amter og kommuner for så vidt angår den forebyggende indsats, får ændret på nogle af indsatsområderne også fra de offentlige myndigheders side, f.eks. som nævnt i redegørelsen spørgsmålet om embedslægerne placering i den forebyggende indsats.

Jeg tror, at det, der vil ske, er, at med den større fokusering også politisk på den forebyggende indsats vil vi, efterhånden som ideerne og behovene er der, bestemt finde ressourcerne inden for de rammer, vi har.

Det, jeg imidlertid synes det er vigtigt at sige, er, at det ikke er et helt nyt system, der skal bygges op, det er ikke et helt nyt forebyggelsessystem ved siden af behandlersystemet. Det er ikke bare, fordi det koster ressourcer, men fordi det ville være en forkert måde at yde den forebyggende indsats på. Det er utrolig vigtigt, at den forebyggende indsats, når vi ser på Sundhedsministeriets område og sundhedsvæsenet, bliver en del af det behandelende system.

Vi skal have nogle nøglepersoner, vi skal have en central struktur, der gør, at vi på det fore-

byggende område kan have nogle kræfter, der maser på, sådan at det behandelende system i højere grad tager sig af den forebyggende indsats, bestemt skal vi det. Jeg tror, det er vigtigt at finde den rette balance, hvor der er nøglepersoner, der kan være med til at skubbe på i forhold til behandlersystemets forebyggende indsats.

Et andet område, der har optaget en hel del af debatten, er en interessant og meget ideologisk præget diskussion om: Jamen hvis skyld er det? Er det nu det offentlige, der skal sætte ind? Eller er det det enkelte menneske, der skal sætte ind? Det blev nærmest opstillet som et enten-eller.

Det mener jeg er et forkert udgangspunkt. Selvfølgelig har det offentlige da et ansvar, når vi ser på den forebyggende indsats; det siger redegørelsen også helt klart. Et af de områder, der helt klart hører herunder, er arbejdsmiljøindsatsen. Det er en indsats fra det offentlige side, der helt klart er af forebyggende karakter. Trafikområdet er et andet område, hvor det offentlige også har en forpligtelse.

Lad mig gentage det, jeg nævnte før, at systemet har nogle fejl, også det sundhedssystem, vi ser på. Systemet har også mulighed for at være med til at forebygge, f.eks. når det drejer sig om forkert brug af medicin og infektioner på sygehuset.

At sige at folk slet ikke har noget ansvar selv, synes jeg ærlig talt er at falde i den anden grøft. Selvfølgelig har du og jeg da også et ansvar selv. Selvfølgelig har vi da det.

Hvis vi endelig skal give et videnskabeligt, sagligt belæg for det, så må vi sige, at en række af de områder, der er nævnt her: kræft og hjerte-kar-sygdomme, helt bevisligt kan påvirkes af din og min adfærd. Vi kan selv gøre noget ved det. Det synes jeg da ikke at vi skal skjule eller sige, at sådan må det ikke forholde sig, for det gør det rent faktisk. Vi skal da selvfølgelig være med til at fortælle folk, at de også har en mulighed ved, jeg havde nær sagt at være mere eller mindre fornuftige i omgangen med deres helbred. Selvfølgelig skal vi da det. Det kan vi alle sammen, du og jeg, være med til at påvirke ved en bedre levevis.

Det er fuldstændig rigtigt, at vi kan have nogle barrierer over for det at opføre os så rigtigt og så godt, som vi bør. Det er fuldstændig rigtigt, at der stadig væk også i dette land vil være en ret

[Sundhedsministeren]

for mennesker til at vælge. De ønsker såmænd ikke at prioritere det sunde så højt. Der er nogle andre ting, de vil prioritere højere.

Jeg vil godt sige, at denne redegørelse ikke indeholder en afsked med det frie valg, heller ikke med hensyn til at vælge en usund livsstil. Jeg mener blot, at vi har en forpligtelse fra det offentlige side, fru Tove Lindbo Larsen og fru Birgitte Husmark, til at være med til at give noget information til folk om, hvordan de kan ændre deres livsstil og opføre sig lidt mere fornuftigt.

Jeg tror, at det er utrolig vigtigt at formidle den viden, men viden er ikke nok, for det er da helt sikkert, at der er masser af os, der ikke er så rigtige og så gode, at vi kan leve op til at være rigtige på alle områder. Men vi skal være med til at give den viden. Det skal vi om kosten, det skal vi om tobak, det skal vi om alkohol – på nogle af de områder, hvor vi selvfølgelig selv har en mulighed for indflydelse.

Må jeg tage et andet område, som er udvalgt som et af indsatsområderne: ulykker i hjemmet, ulykker i forhold til børn, der jo hovedsagelig sker i hjemmet. Jamen det er da noget, jeg har en mulighed for at være med til at forebygge. Det kan godt være, jeg skal have lidt mere viden om det, og det offentlige kan være med til at formidle den viden, men lad være at komme og sige – det mener man vel heller ikke – at man ikke har nogen mulighed for selv at påvirke sådan noget som ulykker i hjemmet med småbørn, det har man jo. Det tror jeg heller ikke man mener at man ikke har. Derfor tror jeg, det er utrolig vigtigt, at vi også ser det som en forpligtelse, at vi kan være med til at give den viden.

Jamen hvorfor retter folk sig så ikke efter det? Hvad kan vi gøre for, at folk retter sig lidt mere efter det? Jeg tror i virkeligheden, at det vigtigste faktisk bliver, hvordan man formidler den viden til folk.

Der vil også i Tinget alt efter temperament, måske knap så meget efter partikulør, være lidt forskellig opfattelse af, hvordan man skal formidle den viden. Jeg tror, at de fleste danskere er indrettet sådan, at hvis den viden, vi har om sund og rigtig levevis, bliver formidlet som frelserpolitik, som pegefingre, så viger de tilbage. De fleste danskere har det nok på den måde, at vi godt vil opføre os lidt rigtigere, og vi vil også godt prøve, men jeg tror, de færreste af os vil

lægge ryg til at være lysende eksempler på det helt rigtige.

Derfor tror jeg, det er utrolig vigtigt, at den viden, der bliver givet til folk, ikke bare er saglig, men også tager udgangspunkt i det, der er realistisk i forhold til folk, at det, der er budskabet til folk, er: Jamen hvis nu du og jeg på et eller to områder kunne forbedre vores livsstil i retning af det sunde, så var vi faktisk nået et langt skridt i den rigtige retning.

Jeg tror, at det med at få viden omsat til handling har meget at gøre med, hvordan vi fortæller det til folk. Jeg tror, at det vil være svært at få danskeren med i dette projekt, hvis der er for meget frelserpolitik og for meget pegefingre.

Måske får vi i virkeligheden den bedste allerede et andet sted fra, noget, som egentlig ikke voldsomt er styret af det, vi siger herinde. Måske er den bedste allierede, at det faktisk er moderne at prøve at gøre lidt mere ud af sin sundhed, og det synes jeg da egentlig kan være en udmærket allieret at have.

Det, vi skal sørge for, er, at der på et sagligt grundlag bliver givet saglig viden til folk og også nogle enkle budskaber, der gør, at vi ikke bare alle sammen bliver mere forvirrede.

Måske er det den største fjende i forhold til forebyggelsen, at mange af de ting, vi kan gøre for at forebygge, i virkeligheden er utrolig enkle, også når budskaberne skal udformes. Jeg tror, det er vigtigt at holde fast i det enkle i budskaberne, men jeg har også en forsigtig frygt for, at det måske kan være den største hindring. Vi må sige, at det ikke i alle tilfælde, som fru Kirsten Lee også var inde på det, i sundhedsvæsenet er det enkle, der er højest prioriteret.

Men hvad så med handlingerne? Hvad er det så for handlinger? Fru Tove Lindbo Larsen og andre ordførere har været inde på det. Fru Tove Lindbo Larsen nævnte selv ulykker i hjemmet, og jeg vil gøre opmærksom på, at det er et af de punkter, der er fremhævet i den redegørelse, der er lagt frem. Det er et af de indsatsområder, der er taget initiativ til, idet Forbrugerstyrelsen gennemfører en kampagne om børns sikkerhed i hjemmet. Det tror jeg er en vigtig måde at lave en indsats på. Det kunne sikkert foregå på andre måder, bestemt. Gode ideer modtages gerne, men jeg synes bare, jeg skal nævne, at det konkrete punkt er med.

[Sundhedsministeren]

Fru Tove Lindbo Larsen nævnte også et andet konkret eksempel, og det var spørgsmålet om ældres benbrud. Jeg tror bestemt, der er brug for en indsats om, hvordan man kan forebygge, dels fordi det faktisk giver anledning til megen lidelse, dels fordi der faktisk er lidt ressourcer i det. Det er et meget stort felt, hvor jeg tror, der er brug for en forebyggende indsats, som man kan gribe an på forskellig måde. Man kan tage udgangspunkt i: Hvordan kan vi forebygge det, at vi kvinder af hormonale grunde får lidt mere skøre knogler? Det budskab, jeg får, når jeg stiller det spørgsmål, er, at det går ud på at være aktiv og bruge sin krop. En anden måde at lave forebyggelse på er selvfølgelig at sige, at nu skal du sørge for at holde dig hjemme og sømme tæpperne fast, så du ikke falder.

Jeg tager bare dette som et eksempel på, at der skal gøres noget, men her er det også utrolig vigtigt, hvordan vi får det budskab ud.

Jeg synes, jeg skal nævne, at man i amtligt regi nogle steder specielt har taget det op med stor succes. Det er vigtigt, at vi, når vi skal handle, spørger de steder, hvor de har gjort noget ud af det: Hvilken fremgangsmåde brugte de, og hvad gav den største succes?

Jeg vil også godt nævne, at kosten er med i de punkter, der er stillet op i redegørelsen. Der er et meget præcist punkt om et fælles oplysningsfremstød for mere ernæringsrigtig kost. Jeg tror bestemt, at det er vigtigt også at få mere information og viden herom, men også med udgangspunkt i det, der er folks realistiske dagligdag.

Jeg kan ikke lade være med at sige – det skal ikke opfattes som et oplæg til polemik – at det ikke er rigtigt, som fru Tove Lindbo Larsen siger, at alt det, vi kalder fast food, er usundt. Der er faktisk noget af den ernæring, man kan få på de steder, hvor de unge mennesker samles – også nogle af os andre – f.eks. på burgerbarer, der er vældig sundt.

Jeg tror, det er vigtigt at komme med budskaber, der tager udgangspunkt i folks realistiske dagligdag, men der er også et fremstød, som jeg nævnte før, også når vi taler om kost.

Indsatsområdet psykiske lidelser er ikke taget med som en førstprioritet. Det er ulykkerne, kræft og hjerte-kar-sygdomme. Det er ikke udtryk for, at vi ikke er meget opmærksomme på de psykiske lidelser. Det er et udtryk for, at vi nok må sige på nuværende tidspunkt, at der

ikke er den fornødne klare viden til, at vi kan formulere nogle budskaber for at få opprioriteret det indsatsområde. Vi mener faktisk, at der er brug for lidt mere viden, for at vi kan formulere nogle operationelle, nogle funktionsduelige budskaber. Derfor har vi sat det stykke arbejde i gang, at vi godt vil have lidt mere viden. Der er megen viden, men hvis vi skal ud i en konkret indsats, der hjælper og fungerer, tror jeg, det er vigtigt, at budskaberne ikke bliver for diffuse.

Hr. Carsten Andersen spørger, om justitsministeren og jeg ikke kan få et bedre parløb, og hr. Carsten Andersen havde nogle venlige bemærkninger til mig i den anledning, som jeg takker for. Jeg mener faktisk ikke, der er uoverensstemmelse mellem det lovforslag, justitsministeren har fremsat, og nogle af de betragtninger, jeg kommer med.

Jeg tror, det er vigtigt at få mere viden om de psykiske lidelser. Det er også et område, der giver mange lidelser. Det er for øvrigt også et område, der er meget ressourcekrævende, hvis vi endelig skal sammenstille de ting. Det vil vi altså forsøge at komme med nogle klare udmeldinger om.

Det er også angivet i redegørelsen, at tidsperspektivet for redegørelsen og for alt det, der er sat i gang, er to år. Så vil man få lejlighed til at drøfte, hvor langt vi er kommet.

Jeg synes, debatten her i dag viser, at der kunne være behov for at overveje, hvordan vi mere uformelt måske kunne tage nogle drøftelser om nogle af disse emner, også før to år er gået. Jeg tror, det kunne være en idé at prøve at samle op, også når vi på baggrund af høringsvar og samarbejde med amter og kommuner og private foreninger har fået endnu mere viden og endnu flere ideer til, hvordan vi får en række af disse ting ført ud i livet.

Derfor vil jeg gerne allerede nu sige, at jeg tror, det kunne være udbytterigt for alle, hvis vi, også før de to år er gået, måske på uformel facon politisk kunne drøfte nogle af de ting, som vi ikke helt, sandsynligvis heller ikke i dag, kan gå i dybden med.

(Kort bemærkning).

Taanquist (S):

Jeg er enig med sundhedsministeren i, at det er utrolig enkle ting, der er behov for. Der er, som jeg har sagt før, ikke behov for mange store

[Taanquist]

ord, men ganske enkle ting, f.eks. at styrke Arbejdstilsynet. Jeg tør ikke gætte på, hvor stor en del af sygdommene der stammer fra et dårligt arbejdsmiljø. Også det har arbejdsministeren forhindret os i at få oplyst. Men det er et meget stort antal, og der er virkelig noget at hente.

Der bliver spurgt: Hvor skal vi få pengene fra? Jamen vi har heldigvis Det Radikale Venstres oplæg om, at forurenere betaler. Det er et princip, vi tilslutter os. Det Radikale Venstre er godt nok begyndt at rende fra det igen, det er en helt anden historie, men det er fint formuleret af Det Radikale Venstre her fra talerstolen: Forurenere betaler – og det er rimeligt. Der er som sagt en hel masse at hente på det område.

Ministeren siger, at der jo er en række forslag. Ja, ja, når jeg ser på arbejdsmiljøområdet, så ser jeg et forslag om en indsats mod kræftfremkaldende stoffer og materialer og en indsats mod dødsulykker. Det er meget snævert. Det er meget snævre mål for et meget stort og bredt område, som koster det danske samfund utrolig mange penge.

(Kort bemærkning).

Inger Stilling Pedersen (KRF):

Med hensyn til debatten om kosten og det forebyggede arbejde kunne jeg næsten ønske, at undervisningsministeren havde været til stede.

Det er jo sådan i dag, at næsten alle borgere i Danmark på et eller andet tidspunkt i skolen har fået elementær undervisning i ernæringslære og lign. Hvis vi virkelig skal have resultater på længere sigt og sørge for, at alle får en viden, må man styrke faget hjemkundskab. Vi ser gerne i Kristeligt Folkeparti familiekundskab i skolen, sådan at man fik lært noget om de enkelte næringsmidler og lærte selv at vurdere og tage stilling til dem. Så kan man selv vurdere, om man vil spise sundt eller usundt. Mange ved det godt. Langt flere, end vi tror, ved egentlig godt, hvad de skal gøre.

Måske vi på en meget mere populær måde – allerede fra børnene er små og gennem hele opvæksten – skulle lære dem noget om, hvorfor man skal have de ting, og hvordan de virker i vores krop, og hvad der sker, hvis vi ikke får dem. De er meget mere modtagelige i de år, end de senere er.

Med hensyn til forebyggelse for ældre er der kommuner i dag, hvor man op søger de ældre og ser på deres boligforhold, om der er løse

tæpper og sådan nogle ting, deres sundhedstilstand, hvor der jævnligt kommer læger og sygeplejersker. Jeg tror, at hvis man tager initiativ i alle kommuner til at forebygge sygdomme og den slags ulykker, så vil vi have vundet meget.

Anden næstformand (Lilli Gyldenkilde):

Vi er tilbage til ordførerrækken.

Tove Lindbo Larsen (S):

Jeg ville såmænd bare sige til ministeren, at jeg er helt opmærksom på begge de bøger, der findes, også de opregninger, der er. Men det, vi frygter, når vi læser bøgerne, er, om man nu får taget disse initiativer.

Jeg har læst, at ministeren siger i sin redegørelse, at man vil tage sagen op om to år og se, hvordan det er gået. Jeg er nok lidt utålmodig, og hvis jeg forstod ministeren ret, var hun det også. Nu har ministeren jo større chance for at indhente viden rundt omkring i systemet, end vi andre har, så det kunne godt være, at det ikke var så dårligt at diskutere det lidt, inden de to år var omme, sådan at vi måske kunne inspirere til, at der kom endnu mere positivt ud af det, end det umiddelbart ser ud til.

Det, ministeren havde bemærkninger om i forhold til økonomien, var, at pengene måtte findes inden for de eksisterende rammer, der måtte omprioriteres. Det er det, der er svært. Det svære er, at vi så forfærdelig nødig vil undgå at behandle nogen, der har behov for behandling, men at vi utrolig gerne vil forebygge, sådan at man ikke kommer i behandlingssituationen.

Jeg pegede i mit indlæg på, at man i en overgangsperiode måtte regne med, at det kunne koste noget. Det mener jeg det er nødvendigt at se i øjnene, fordi det er svært at pille ud af noget, der allerede er båndlagt som en behandlingsindsats.

Der er også noget andet, og det er spørgsmålet om det decentrale område. Vi ved, at opgaverne ligger forskellige steder, dels i amter, dels i kommuner, og man kunne godt forestille sig, at det var kommunerne, der fik udgifterne til det forebyggende, og at det var amterne, der fik besparelserne i forhold til behandlingssystemet. Men jeg håber da, at man er kommet ud over så snævre synspunkter, at det ikke er det, der kommer til at tælle, når man skal tilrettelægge arbejdet.

[Tove Lindbo Larsen]

Så sagde ministeren noget om forsøgspuljerne. Vi er i Socialdemokratiet meget optaget af at foretage nogle forsøg. Det har vi konkret vist ved at stille forslag om sundhedscentre, hvor vi havde den opfattelse, at man tværfagligt kunne samarbejde både om noget forebyggende og om noget behandlende. Jeg nævner det, fordi ministeren sagde det, som om det dér med forsøgspuljerne var så fantastisk godt, og dér kunne man hente al mulig inspiration. Jeg håber og tror på, at man kan finde megen inspiration i forsøgspuljerne.

Jeg har lyst til at spørge – ministeren kan måske ikke svare her, men så kan vi jo få det at vide i udvalget – hvordan forholdet er imellem ansøgningerne og de midler, der er til rådighed. Jeg ved godt, at fantasien kan være stor i den henseende, men jeg synes nok, det kunne være interessant at se på det forhold.

Så har der været en diskussion om, hvordan vi formidler den viden, vi har, og ministeren bruger udtrykket »frelserpolitik«. Det er jeg heller ikke indstillet på. Nøgtern viden er nok så attraktiv. Men det skal jo serveres elegant, for ellers går det ikke ind – for at sige det på den måde – og derfor er det da vigtigt, at man koncentrerer sig om at få dette budskab ud på den rigtige måde.

I den forbindelse er jeg enig med ministeren i, at det nok skal være enkle budskaber, der bringes, og man har også nogle gode resultater fra Norge, hvad angår oplysningskampagner på det ernæringsmæssige område. Men det viste sig, at det kun var i den periode, hvor man gjorde en aktiv kampagneindsats, at interessen for sundhedsspørgsmål steg og sundhedstilstanden blev forbedret gevaldigt. Derfor vil jeg understrege stærkt, at det, man en gang har sagt i Forbrugerstyrelsen, f.eks. at nu gør vi en aktiv indsats over for børn – du bliver, hvad du spiser, som det er nævnt – skal følges op.

Fru Inger Stilling Pedersen nævnte, at det var vigtigt at gå i gang med børnene, at livsstilen skulle lægges, osv. Ja, det er rigtigt, men min tålmodighed rækker ikke til, at man bare kan nøjes med at give børnene noget og sige, at nu begynder vi i folkeskolen, så går det nok alt sammen. Vi er nødt til at sætte ind på en bred front i det forebyggende arbejde, og derfor skal vi også have den erhvervsaktive gruppe med – uden at jeg dermed sætter nogen årstal på – for denne gruppe har også brug for at få bedre mu-

lighed for at indrette sig sådan, at man får en høj livskvalitet; det er jo nemlig graden af livskvalitet, der sådan set er alfa og omega i det hele.

(Kort bemærkning).

Inger Stilling Pedersen (KRF):

Jeg er ganske enig med fru Tove Lindbo Larsen, men der er bare dette ved det, at når man tager fat i skolen, kommer budskabet hjem. Jeg har som lærer oplevet mange tilfælde, hvor en dreng kom og sagde til mig: »Jeg sagde også til min mor, at hun ikke måtte skrælle de kartofler så tykt, for jeg vil gerne have nogle af c-vitaminerne«.

Det, man lærer børnene i skolen, når altså også frem til hjemmene og får betydning langt frem, og mange af dem, der sidder som unge mødre, og også de lidt ældre, har lært det. Jeg er enig i, at man skal lave kampagner gang på gang, blive ved og blive ved, for det glemmes uendelig hurtigt, men inderst inde tror jeg de allerfleste voksne danskere godt ved, hvad de egentlig burde spise, selv om de gør noget andet.

Birgitte Husmark (SF):

Sundhedsministeren sagde, at der på det sidste par sider i redegørelsen var opregnet en lang stribet af initiativer, og det er da også rigtigt, men spørgsmålet er, hvor meget og hvornår vi ser noget til de initiativer. Ikke for at være perfid, men jeg vil ligeså gøre opmærksom på, at det første, der står der – sundhedsloven – har jeg i hvert fald ikke set endnu.

I øvrigt vil jeg gerne vende tilbage til spørgsmålet om økonomien. Ligesom fru Tove Lindbo Larsen synes jeg da nok, vi har et problem, hvis midlerne skal findes inden for de givne rammer, for vi har jo en frygtelig kasseøkonomi her i Danmark. Når vi på et tidspunkt har forebygget, sådan at vi i hvert fald har fået et bedre arbejdsmiljø, vil det jo komme statskassen til gode i form af, at man får brug for færre førtidspensioner. Det vil det imidlertid være umuligt at få konteret over til sundhedsvæsenet, som er i amternes regi, sådan som livet på den økonomiske front i dag ser ud.

Jeg vil gerne uddybe de ret stærke ord, jeg brugte i min ordførertale med hensyn til, hvordan jeg opfattede den programdel, som sundhedsministeren har givet os, og som redegørel-

[Birgitte Husmark]

sen forholder sig til, og det er også det, der gør, at min optimisme – nu er hr. Jørgen Winther her ikke mere – med hensyn til, hvad der kommer ud af dette her, ikke er så stor. I programdelen omtaler man jo, som jeg nævnte, bl.a. ernæringsspørgsmålet og lover frygtelig meget på levnedsmiddelområdet, samtidig med at vi ved, der er skåret markant ned i ressourcerne på dette område.

Blandt de andre ting, man nævner i programdelen, er tanken om at gøre en særlig indsats over for sygehusinfektioner. Sygehusinfektioner opstår som bekendt på grund af manglende rengøring. Manglende rengøring er imidlertid en konsekvens af nedskårne budgetter, og derfor må jeg spørge: Hvordan vil man forbedre sygehushygiejnen inden for den økonomiske ramme, der i øjeblikket er til rådighed? Vil man forøge rengøringsassistenternes indsats, eller hvordan mener man det kan lade sig gøre?

Noget andet, som kan stemme én til depression, er, når der som det allersidste punkt i programdelen bliver nævnt, at sundhedspuljen har haft et forsøg i gang, hvor man gjorde en stor indsats for at sikre, at gravide narkomaner blev afgiftet, så de fødte børn ikke havde spor af narkotika i sig. Denne indsats er blevet fortsat, så længe der var bevilling til det, hvorefter den er løbet ud i sandet, men alligevel så roser man sig i programdelen, som om det var en igangværende aktivitet. Det synes jeg stemmer én meget depressivt, når man ved, hvilke initiativer der har været sat i gang, og at initiativerne er faldet væk. Det skulle være det, som programdelen bygger på. De ting synes jeg nok er værd at tage med.

I øvrigt synes jeg, det er vigtigt at gøre, hvad vi kan, for at give folk mulighed for at træffe sunde valg. Men det gør vi ikke kun ved at lade liberalismen råde.

Sundhedsministeren (Elsebeth Kock-Petersen):

Både fru Tove Lindbo Larsen og fru Birgitte Husmark var lidt i tvivl om, hvornår nogle af disse initiativer ville blive ført ud i livet. Hertil vil jeg for det første sige, at der i redegørelsen jo rent faktisk står, at de første initiativer er taget, ligesom der er sat årstal og tidspunkter på ved de forskellige pinde. Man behøver ikke at være i tvivl om, om disse pinde, altså de konkrete handlingspunkter, der står dér, bliver ført ud i livet – selvfølgelig gør de det. Men alligevel kan

der jo godt være mening i, at vi på et tidspunkt, før de to år er gået, i det hele taget vurderer tingene. Det var det, jeg mente med slutbemærkningen i min svartale. Men jeg vil altså understrege, at man ikke behøver at nære tvivl om, at de initiativer, der er nævnt dér, bliver ført ud i livet.

Jeg er også nødt til at sige, at hvis det er sådan, at hver eneste krone skal være talt – hvis jeg må have lov til at bruge det udtryk – altså at hvert eneste regnestykke skal være gjort op også i henseende til fordelingen mellem det statslige, det kommunale og det amtskommunale, så tror jeg aldrig, vi kommer i gang med mere fokusering på den forebyggende indsats. Hvilket tidsperspektiv ville man lægge ind i det? Det er derfor, jeg tror, det næsten kan blive at lægge sten i vejen for forebyggelsen, hvis man i den grad stiller krav om, at der skal være en pose penge af lige præcis den og den størrelse.

Jeg mener, at det med de eksisterende ressourcer er muligt at sætte en lang række ting i værk. Jeg mener også, det er muligt at ændre adfærden, f.eks. hos praktiserende læger, eller i det embedslægevæsen, som også er nævnt i forebyggelsesredegørelsen, eller gennemføre nogle overenskomstændringer, altså at lægge nogle ting om, sådan at den forebyggende indsats får en højere prioritering.

Det kan sandelig også være – hvis det også må være et svar til fru Birgitte Husmark – i forhold til sygehusinfektioner. De steder, hvor man lokalt har taget det spørgsmål op, har det vist sig, at bare det, at man har fået en nøjere registrering, i sig selv har nedbragt antallet. Under alle omstændigheder er der brug for at få et overblik og for at få set på, hvordan man kan mindske nogle af disse problemer. Sygehusinfektioner er jo ikke kun, hvis jeg må have lov til at sige det på den måde, et spørgsmål om rengøringspersonalet; der er en stribe ting, der kan gøres for at undgå nogle af disse sygehusinfektioner.

Levnedsmiddelstyrelsen og dens mulige indsats på det ernæringsmæssige område blev også nævnt, idet fru Birgitte Husmark sagde, at man nu ville foretage besparelser på dette område. For at denne udtalelse ikke skal stå uimodsagt, vil jeg lige for god ordens skyld gøre opmærksom på, at det, der er tale om, er, at vi under alle omstændigheder fortsat vil have en styrelse med over 200 medarbejdere. Vi taler altså om

[Sundhedsministeren]

nogle beskæringer, der ligger på mellem 4 og 6 personer. Det synes jeg ikke man kan sætte i det lys, at det skulle gøre det meget vanskeligt at lave en ernæringspolitisk indsats.

Det, jeg tror der er utrolig meget brug for, også når vi taler om forebyggelse, er ærlig talt, at de eksisterende myndigheder, organer, råd og nævn, skulle samarbejde lidt mere. Sagen er, at der er utrolig mange, der er med til at lave en forebyggende indsats. Jeg synes også, det er godt og rigtigt, at der er denne vifte af initiativer – helt bestemt – men jeg tror absolut også, der er nogle muligheder ikke bare af ressource-mæssige grunde, men også af koordinations-mæssige grunde, hvis vi prøver at få koordineret de indsatser, de forskellige myndigheder laver, lidt bedre. Det er faktisk også en af grundene til, at der er lavet en forebyggelsesredegørelse. Der er mange myndigheder, mange organer, nævn og råd, der gør noget inden for dette felt. Jeg tror, en af opgaverne her bliver at få deres indsats koordineret bedre, dels for at udnytte ressourcerne noget bedre, dels og sandelig også for at undgå, at budskaberne og indsatserne kommer til at virke alt for forvirrende, spredte og forskelligartede for befolkningen. Derfor tror jeg faktisk, at dette her også kan være en anledning til, at vi sørger for både at forenkle og effektivisere den måde, vi gør en indsats på.

Hermed sluttede forhandlingen.

Skriftligt besvarede spørgsmål:**Den fg. formand (Ahlmann-Ohlsen):**

Fra de pågældende ministre er modtaget skriftlige svar på spørgsmål stillet af følgende medlemmer af Folketinget:

Glistrup: spm. nr. S 739, 786 og 801

Erling Olsen: spm. nr. S 760

Pia Kjærsgaard: spm. nr. S 764, 776, 783, 785, 795 og 796

Riishøj: spm. nr. S 766

Birthe Hansen: spm. nr. S 780

Nør Christensen: spm. nr. S 781

Poulsaard: spm. nr. S 782

Tommy Dinesen: spm. nr. S 788

Jens Thoft: spm. nr. S 792, 793 og 802-804

Tove Lindbo Larsen: spm. nr. S 794

Jane Oksen: spm. nr. S 800

Stillinger: spm. nr. S 806

Ole Espersen: spm. nr. S 807

Connie Hedegaard: spm. nr. S 808

Spm. nr. S 739

Til skatteministeren (6/4 89) af:

Glistrup (FP):

»Hvorledes stiller ministeren sig til en lovbestemmelse om, at »de samlede skattepligtige indkomster ligedeles mellem personer, som i mere end halvdelen af indkomståret har været gift med hinanden, og som må antages hver at have anvendt mindst 1.000 af indkomstårets arbejdstimer i en eller flere virksomheder, hvoraf den ene ægtefælle (eller begge) var ejer eller medejer med mindst 20 pct. ved arbejdets udførelse«?»

Begrundelse

Som bekendt har Fremskridtspartiet i hele sin folketingstid kæmpet for en regel som anført i forslaget. Vi har imidlertid bestandig haft alle andre folketingspartier imod os.

Når sagen nu fremdrages, skyldes det dels skatteministerens udtalelser den 4. april 1989 om, at han nu er beredt til fordomsfrie forbedringer af skattelovgivningen, dels at arbejdsministeren har oplyst, at man nu på hans område er gået over til, at »beregningsgrundlaget for ægtefæller, der sammen har drevet selvstændig virksomhed som hovederhverv, udgør 50 pct. af den samlede årsindtægt for hver af ægtefællerne.« (Ministerens svar på udvalgsspørgsmål nr. 8 fra Arbejdsmarkedsudvalget vedrørende L 209).

Et af påskuddene for, at ministerens parti og dets mange samarbejdspartnere har modsat sig Fremskridtspartiets forslag, har jo været, at man har henvist til, at der skulle være overensstemmelse mellem reglerne på det sociale område og på skatteområdet. Men nu er socialreglerne altså ændret, så de ligner det Fremskridtsforslag, der er stærkt på vej til at runde myndighedsalderen.

Svar (7/5 89):

Skatteministeren (Fogh Rasmussen):

Det fremgår ikke, om den foreslåede lovbestemmelse skal supplere eller skal træde i stedet for nogle af de gældende regler om beskatning af ægtefæller.

[Skatteministeren]

Efter de gældende regler skal ægtefæller som udgangspunkt beregne deres skat efter tilsvarende regler som for ugifte, jf. personskattelovens §§ 5-9, det vil sige, at skatten for hver ægtefælle beregnes særskilt på grundlag af den efter personskattelovens §§ 1-4 opgjorte indkomst for hver ægtefælle. Denne uafhængighed af den anden ægtefælles indkomst ved skatteberegningen fraviges, hvis der indføres en regel om, at visse ægtefæller med selvstændig virksomhed skal ligedele samtlige skattepligtige indkomster.

Reglen om overførsel af overskud til medarbejdende ægtefælle og nu også reglen om lønaftale mellem ægtefæller, jf. kildeskattelovens § 25 A, stk. 3 og stk. 7, angår kun den skattemæssige behandling af indkomst fra virksomheden.

Ved lov nr. 198 af 29. marts 1989 blev der som nævnt indført mulighed for, at ægtefæller fra og med den 1. juli 1989 kan indgå lønaftale med hinanden med skattemæssig virkning. Denne regel giver ægtefæller mulighed for i meget vidt omfang at opnå samme stilling som ugifte samlevende. Ved en lønaftale vil der også i et vist omfang kunne opnås det samme som ved den foreslåede lovbestemmelse. Det er væsentligt, at der bliver mulighed for at vurdere effekten af denne nye mulighed, inden der gennemføres nye regler.

Selv om en regel om ligedeling af indkomster vil skabe en vis overensstemmelse mellem reglerne på det sociale område og skatteområdet, har jeg derfor ikke aktuelle planer om at foreslå en sådan lovbestemmelse gennemført.

Spm. nr. S 760

Til *industriministeren* (13/4 89) af:

Erling Olsen (S):

»Ville der i givet fald kunne opnås myndighedsgodkendelse af en bestemmelse i vedtægterne for en sparekassefond, hvorefter fonden skulle kunne give afkald på udbytte af sine aktier i det sparekasseaktieselskab, hvortil fonden er knyttet?«

Begrundelse

I forbindelse med lovgivningen om sparekassernes mulige overgang til aktieselskabsformen blev det understreget, at der hverken direkte eller indirekte måtte ske en overførsel af sparekassernes nuværende egenkapital til de nye aktionærer.

I sparekassekredse arbejdes der nu med udkast til vedtægter for de fonde, hvortil sparekassernes nuværende egenkapital i givet fald skal overføres og omdannes til aktiekapital i de nye sparekasseaktieselskaber.

I visse udkast findes en bestemmelse om, at sparekassefonden – i hvis bestyrelse aktionærerne får flertal – skal kunne give afkald på udbytte af fondens aktier i sparekasseselskabet. I så fald bemægtiger de nye aktionærer sig afkastet af sparekassens gennem generationer opsparede almennyttige reservekapital.

Vil myndighederne virkelig kunne godkende en sådan godkendelse.

Svar (2/5 89):

Industriministeren (Nils Wilhjelm):

Ved lov nr. 816 af 21. december 1988 blev det muligt for sparekasserne at omdanne sig til aktieselskaber. I loven sikres, at de i sparekassen opsamlende reserver ved overgang til aktieselskabsform fortsat er til rådighed for sparekassens drift. Derved sikres, at garanter og nye aktionærer ikke får andel i disse midler. Dette kan efter § 52 c ske ved, at midlerne overføres til en erhvervsdrivende fond. Som det vil erindres, blev det dengang efter megen debat fastslået, at det på grund af markedsforholdene kunne blive nødvendigt at differentiere, således at nye aktier på markedet kunne emitteres til en pris, der var afvigende fra den, fonden på basis af den indre værdi skulle give.

Når derimod omdannelse er sket og aktierne er udgivet, er situationen for mig klar. Mit initiativ for at sikre oprettelse af sparekasseaktieselskaber har bygget på den forudsætning, at en aktie er en aktie. Det er et sundt princip, at alle aktier og alle aktionærer skal have lige rettigheder i pengeinstitutter. Dette er også vigtigt for at sikre det sparekassedemokrati, som har været fremhævet under folketingsdebatten om lovforslaget.

Denne ligestilling omfatter naturligvis sparekassefonden, der på lige vilkår med de øvrige aktionærer skal deltage i fordelingen af deklareret udbytte.

Jeg skal derfor bekræfte, at der ikke vil ske myndighedsgodkendelse af vedtægtsbestemmelser af den i spørgsmålet omhandlede karakter.

Spm. nr. S 764

Til *skatteministeren* (13/4 89) af:

Pia Kjærsgaard (FP):

»Ser ministeren ikke en væsentlig lettelse for erhvervslivet, hvis bilagsopbevaringspligten for momspligtige nedsættes fra fem til tre år, og vil en sådan nedsættelse få nogen som helst betydning for momskontrollens arbejde?«

Begrundelse

Tusindvis af bilag gemmes i virksomhederne i fem lange år, som loven fordrer det. Ved effektivisering bør det være muligt at nedsætte denne grænse til tre år. Virksomhederne bør ikke udsættes for unødvendige bureaukratiske regler, der skyldes langsommelighed fra det offentlige. Erhvervslivet skal forkæles i stedet for at have besværliggjort sit arbejde og ikke bruge plads til gamle bilag, men til varer m.v.

Svar (2/5 89):

Skatteministeren (Fogh Rasmussen):

Det vil ikke være nogen lettelse for erhvervslivet alene for momspligtige virksomheder at forkorte tidsrummet for pligten til at opbevare bilags- og regnskabsmateriale fra fem til tre år. Dette skyldes, at der også gælder regler om fem års opbevaringspligt på skatteområdet og efter bogføringsloven. En forkortelse af tidsrummet for opbevaringspligten for bilagsmateriale må i øvrigt ses i sammenhæng med spørgsmålet om forældelse af fordringer. Her gælder der en lov fra 1908, der fastsætter en mere almindelig forældelsesfrist for fordringer på fem år. Det vil næppe være hensigtsmæssigt at forkorte det tidsrum, hvori bilag efter skatte- og afgiftslovgivningen skal opbevares, uden samtidig at ændre forældelsesfristen efter 1908-loven tilsvarende.

Direktoratet for Toldvæsenet har oplyst, at der kun har været et kontrolmæssigt problem med hensyn til detailhandleres opbevaring af kassestrimler. Dette problem er løst ved, at der er fastsat regler om, at kassestrimler kun skal opbevares i ét år, hvis visse betingelser er opfyldt. Toldvæsenet anser i øvrigt den femårige opbevaringspligt for opfyldt, når oplysningerne opbevares på mikrofilm og summariske lister, der ikke fylder så meget.

Jeg kan endelig oplyse, at det af Industriministeriet nedsatte bogføringsudvalg, der skal fremkomme med forslag til en modernisering af bogføringsloven, i en betænkning fra august 1988 foreslår opbevaringspligten på fem år opretholdt. Bogføringsudvalget, hvori bl.a. erhvervslivet og toldvæsenet var repræsenteret, foreslår endvidere udvidede muligheder for at opbevare bilagsmateriale på elektroniske medier.

Afsluttende kan jeg nævne, at regeringen ikke har planer om at forkorte forældelsesfristen på fem år efter 1908-loven.

Spm. nr. S 766

Til *udenrigsministeren* (13/4 89) af:

Riishøj (SF):

»Kan udenrigsministeren forsikre, at Danmark på det kommende udenrigsministermøde i Granada, Spanien, den 15.-16. april 1989 aktivt vil modsætte sig lempelse af sanktioner fra EF's side på atomkraftområdet?«

Begrundelse

EF's udenrigsministre skal på deres kommende møde drøfte bl.a. lempelse af de i forvejen beskedne sanktioner over for Sydafrika på atomkraftområdet, angivelig med den begrundelse, at dette kan bane vej for Sydafrikas optagelse i IAEA (det internationale atomenergisamarbejde).

Bl.a. AWEPA (den vesteuropæiske parlamentarikersammenslutning for isolering af Sydafrika) har kraftigt advaret mod en lempelse, der giver Sydafrika uhindret adgang til teknologi og ekspertbistand på atomområdet, der muliggør handel med Sydafrika på kerne/atomområdet, og der fremmer Sydafrikas muligheder for militær udnyttelse af atomkraft.

Gennem spørgsmålet ønskes sikkerhed for, at Danmark utvetydigt tager afstand fra eventuelle ønsker om at lempe EF's sanktioner på atomkraftområdet.

I et spørgsmål i Udenrigsudvalget har jeg bedt udenrigsministeren kommentere henvendelsen fra AWEPA.

Svar (2/5 89):

Udenrigsministeren (Ellemann-Jensen):

[Udenrigsministeren]

På det uformelle EF-udenrigsministermøde i Granada den 15.-16. april 1989 rejstes spørgsmålet om eventuelle konsekvenser for EF's sanktionspolitik af Sydafrikas mulige tiltrædelse af ikkespredningstraktaten fra 1968 (NPT).

Resultatet af drøftelsen blev, at dette spørgsmål vil indgå i de generelle Sydafrikaovervejelser mellem De Tolv, som finder sted inden for rammerne af det Europæiske Politiske Samarbejde.

Regeringen finder ikke, at der er grund til at lempe på det forbud mod samarbejde med Sydafrika på det nukleare område, som EF-landene vedtog i september 1985. Fra dansk side har vi tværtimod ved flere lejligheder, senest på EPS-udenrigsministermødet i Madrid den 14. februar, foreslået en skærpelse af EF's handels-sanktioner over for Sydafrika.

Spm. nr. S 776

Til *justitsministeren* (14/4 89) af:

Pia Kjærsgaard (FP):

»Finder ministeren det ikke betænkeligt, at der ydes offentlige midler til Rådet for Større Færdselssikkerhed, når Rådet ikke driver virksomhed, der opfylder kravene til færdselssikkerhed?«

Begrundelse

Af Jyllands-Posten den 14. april 1989 fremgår det, at Rådet for Større Færdselssikkerhed netop har udgivet en brochure i 200.000 eksemplarer med et indhold af produkter, der for fleres vedkommende ikke opfylder de simpleste krav til sikkerhed.

Denne udvikling er nedbrydende for tilliden til Rådet for Større Færdselssikkerhed, og ministerens kommentar hertil er ønskelig, ikke mindst fordi de offentlige midler helt klart ikke skal bruges til tilfældige ikkegodkendte produkters udbredelse.

Svar (2/5 89):

Justitsministeren (H. P. Clausen):

I anledning af spørgsmålet har Justitsministeret indhentet en udtalelse fra Rådet for Større Færdselssikkerhed.

Rådet har bl.a. udtalt, at der i 1989 udsendtes en ny revideret udgave af brochuren »Børn i bilen«, som udsendtes første gang i 1984.

I den nye brochure siges det gentagne gange, at Rådet kun anbefaler godkendt sikkerhedsudstyr, og at godkendelse er forbrugernes eneste garanti for, at produktet er afprøvet og fundet sikkert.

Endvidere indeholder brochuren nu en illustreret markedsoversigt over eksisterende børnesikkerhedsudstyr på det danske marked. Af hensyn til økonomien havde Rådet indbudt samtlige importører og fabrikanter til at medvirke ved at bidrage med 2.000 kr. for strejtegningssannonce og 500 kr. for omtale af produktet.

I brochurens foromtale af markedsoversigten understreges det, at listen bygger på importørernes egne opgivelser, og at Rådet ikke kan give garanti for oversigtens oplysninger.

Ud for hvert omtalt produkt er angivet, hvorvidt produktet indeholder en af de tre godkendelser, ligesom listen også indeholder produkter, som af en eller anden grund ikke er godkendt.

Det kan naturligvis altid diskuteres, hvorvidt der i en brochure fra Rådet for Større Færdselssikkerhed bør vises sikkerhedsudstyr, som ikke eller endnu ikke er godkendt.

Overvejelserne har i denne forbindelse gået på, at markedet for sikkerhedsudstyr i disse år er i kraftig udvikling med mange nye tiltag. Det, som den ene dag ikke er godkendt, kan næste dag være godkendt og af høj sikkerhedsmæssig værdi. Det må derfor anses for betydelig bedre, at Rådet i denne sammenhæng ser det som sin hovedopgave at informere og understrege vigtigheden af at se efter godkendelsesmærkaterne og derefter overlade til den enkelte at vælge udstyr efter egne overvejelser og vurderinger.

Justitsministeriet kan henhold sig til Rådets udtalelse og finder ikke anledning til at foretage yderligere i anledning af den omhandlede brochure.

Spm. nr. S 780

Til *justitsministeren* (18/4 89) af:

Birthe Hansen (SF):

»Kan ministeren bekræfte, at personer, der pågribes i forbindelse med spirituskørsel, kan få udstedt et midlertidigt kørekort?«

[Birthe Hansen]

Begrundelse

Det forekommer spørgeren fuldstændig grotesk, hvis en spritbilist kan få udstedt et midlertidigt kørekort efter at være blevet anholdt for spirituskørsel.

Spørgeren beder derfor ministeren oplyse, om nævnte forhold er gældende retspraksis.

Svar (2/5 89):

Justitsministeren (H. P. Clausen):

Hvis politiet under efterforskningen af en sag om spirituskørsel skønner, at straffesagen vil resultere i ubetinget frakendelse af førerretten, kan førerretten midlertidigt inddrages efter reglerne i færdselslovens § 130. Det indebærer, at den pågældende ikke længere har ret til at føre motorkøretøj, hvortil der kræves kørekort.

I praksis foretages der som oftest ikke administrativ inddragelse af førerretten i forbindelse med selve pågribelsen.

I stedet inddrager politiet det originale kørekort og udsteder samtidig et midlertidigt kørekort, der er gyldigt en måned. Inden for denne periode vil resultatet af blodalkoholanalysen normalt foreligge. Hvis politiet efter at have modtaget Retsmedicinsk Instituts analyseerklæring skønner, at førerretten vil blive frakendt ubetinget, gør politiet den sigtede bekendt med, at førerretten nu er inddraget.

Spm. nr. S 781

Til *justitsministeren* (18/4 89) af:

Nør Christensen (CD):

»Kan ministeren oplyse, hvor langt man er nået med udvalgsarbejdet om registrering af rettigheder i biler og andre løsørengstande?«

Begrundelse

Ministeren nedsatte i december et hurtigtarbejdende udvalg til behandling af spørgsmålet. Det fremgik, at udvalget ville afslutte sit arbejde meget hurtigt, men vi har endnu intet hørt.

Spørgeren er interesseret i at få oplyst, om udvalgsarbejdet er afsluttet, idet spørgeren ellers agter at fremsætte selvstændigt lovforslag, såfremt ministeren ikke har givet tilsagn om registrering.

Svar (2/5 89):

Justitsministeren (H. P. Clausen):

Justitsministeriet har i december 1988 nedsat en arbejdsgruppe, der skal afgive indstilling om etablering af en ordning med central registrering på edb af rettigheder over biler og andre registreringspligtige køretøjer.

Etableringen af en sådan ordning forudsætter bl.a. afklaring af en række komplicerede retlige spørgsmål. Det må således afklares nærmere, hvilke typer af aktiver der skal omfattes af registreringsordningen, hvilke rettigheder der er behov for at inddrage under ordningen, samt hvilke retsvirkninger der skal være knyttet til registreringspligtens overholdelse eller tilside-sættelse.

Disse spørgsmål har i væsentlig grad sammenhæng med de komplicerede regler i tinglysningsloven. Således rejser registreringsordningen også forskellige spørgsmål vedrørende forholdet til tinglysningslovens § 37 om pant i tilbehør til fast ejendom og § 47 b, stk. 2, om pant i tilbehør til forretninger, der drives fra lejede lokaler, idet disse bestemmelser også antages at omfatte biler.

Hertil kommer, at der også rejser sig en række spørgsmål vedrørende registerets opbygning og organisation, som arbejdsgruppen skal have mulighed for at gennemdrøfte til bunds. Det er nemlig i arbejdsgruppens kommissorium forudsat, at hele ordningen efter et princip om brugerbetaling kan etableres uden statslige merudgifter.

Det er over for mig oplyst, at arbejdsgruppen er i fuld gang med at udarbejde sin betænkning og herunder et udkast til nye lovregler.

Det er fremhævet i kommissoriet for arbejdsgruppen, at et eventuelt lovforslag i givet fald skal kunne fremsættes i folketingssamlingen 1989-90, og at arbejdsgruppens betænkning skal foreligge på et sådant tidspunkt, at dette vil være muligt.

Efter de oplysninger, der foreligger for mig, vil denne tidsplan blive overholdt, således at vi i den kommende folketingssamling vil få et godt grundlag for en politisk stillingtagen til disse meget vigtige, men også meget vanskelige spørgsmål.

Spm. nr. S 782

Til *arbejdsministeren* (19/4 89) af:

Poulsgaard (FP):

[Poulsgaard]

»Hvilke kommentarer har ministeren til den undersøgelse, som lektor Jan Hjarnø, Sydjysk Universitetscenter, har foretaget om unges forhold til de arbejdsløse?«

Begrundelse

For folk, der har fulgt med i arbejdsløshedsdebatten i mange år, er den konklusion, man har fundet frem til i Esbjerg, ikke på nogen måde overraskende. De unge siger, at der er arbejde nok til dem, som vil arbejde, og at det er understøttelsens størrelse, der afholder mange fra at arbejde.

Spørgeren mener, at undersøgelsen må få den jammer over de arbejdsløse til at ophøre, og at ministeren nu må komme med et udspil, der gør, at det igen kan betale sig at søge arbejde.

Svar (3/5 89):

Arbejdsministeren (Henning Dyremose):

Lektor Jan Hjarnø har oplyst, at der er tale om en antropologisk undersøgelse, en såkaldt livsformanalyse blandt unge i Esbjerg Kommune, som blev gennemført i 1988. I analysen er der blevet sat fokus på, hvorledes de unge, de 18-30-årige, oplever deres tilværelse og nuværende situation, herunder deres opfattelse af arbejdsløsheden og de kommunale beskæftigelsesinitiativer.

Jan Hjarnø understreger, at der er tale om holdninger, der ikke er begrundet i konkret viden, når de unge, også arbejdsløse, tilkendegiver, at der altid er arbejde at få »i fisken«, men at ingen gider tage dette arbejde.

Dette bekræftes af, at fiskeindustrien i Esbjerg beskæftiger ca. 1.500 personer, heraf 800 kvinder, og at knap 1/3 af de ansatte er under 25 år. Til sammenligning kan nævnes, at der i januar 1989 var ca. 6.000 ledige i Esbjerg Kommune, hvoraf de 1.400 var under 25 år.

Projektet er endnu ikke afsluttet, og resultaterne – som er foreløbige – må derfor tolkes med en vis varsomhed.

Jeg har på denne baggrund ingen kommentarer til undersøgelsen på nuværende tidspunkt, men jeg vil med spænding afvente den endelige rapport.

Spm. nr. S 783

Til *kommunikationsministeren* (19/4 89) af:

Pia Kjærsgaard (FP):

»Vil ministeren oplyse, hvorfor betalere af den tvungne licens til de to danske tv-programmer ikke får fuld service fra Danmarks Radio, der ikke giver oplysning om TV 2's programmer på tekst-tv, og vil ministeren få dette forhold ændret?«

Begrundelse

DR kan vel ikke have monopol på tekst-tv-udsendelserne, hvor man ikke oplyser, hvad der vises på TV 2. Denne mildest talt hysteriske holdning kan ikke være rigtig, og ministeren opfordres naturligvis til at sikre denne service. Licensbetalerne må også forlange, at denne service bringes i DR, så der er fuld orientering om, hvad der kan tilbydes af programmer for licenspengene.

Svar (3/5 89):

Kommunikationsministeren (Torben Rechen-dorff):

Spørgsmålet om tekst-tv-udsendelse henhører under Danmarks Radios programvirksomhed, og da det ifølge radio- og fjernsynsloven er Danmarks Radio, der har det endelige ansvar for den konkrete udformning af programvirksomheden, har jeg ingen mulighed for at gribe ind over for Danmarks Radios dispositioner på dette område.

Spm. nr. S 785

Til *justitsministeren* (19/4 89) af:

Pia Kjærsgaard (FP):

»Er ministeren indstillet på at ændre politiets nuværende påtvungne passive rolle under BZ-demonstrationer til en mere aktiv og forebyggende rolle?«

Begrundelse

Politiet skal ikke stå passivt og rammes af brosten, stålkugler, sejl garnsbomber og andet livsfarligt kasteskyts uden at kunne nedkæmpe disse ting effektivt. Politiets passive holdning er snart legendarisk, men ikke særlig effektiv i bekæmpelsen af disse voldspersoner.

Normalt er det strafbart at genere en embedsmand i funktion, men alligevel er det meget få af voldspersonerne, der anholdes. Be-

[Pia Kjærsgaard]

kæmpelsen af eksempelvis BZ'ere vil ikke kunne ske ved en passiv indsats, hvilket også konstateres i problemet Christiania.

Helt anderledes beføjelser og midler ville naturligvis være ønskelige og styrke troen på, at vi har en effektiv ordensmagt.

Svar (2/5 89):

Justitsministeren (H. P. Clausen):

Det kan oplyses, at det ifølge retsplejelovens regler er politiet, der har til opgave at opretholde ro og orden samt foretage det fornødne til forhindring af forbrydelser og til efterforskning og forfølgning af sådanne.

Politiet er imidlertid – således som BZ-aktiviteterne har udviklet sig – ifølge det oplyste nødt til i forbindelse med indsatsen mod BZ-uroligheder at træffe særlige politimæssige foranstaltninger. Der er efter min mening ingen tvivl om, at BZ'ere i en række tilfælde har fremkaldt en konfrontation for konfrontationens egen skyld, og det er vel også derfor vigtigt, at politiet udviser den fornødne besindighed og ikke går længere end nødvendigt for at opretholde ro og orden.

Det kan endelig oplyses, at Justitsministeriet allerede i oktober 1987 har taget initiativ til, at der blev nedsat en arbejdsgruppe med henblik på, at det bl.a. kunne overvejes nærmere, hvordan man bedst muligt sikrer, at bygninger ikke tages i besiddelse af uvedkommende, og således at saneringsejendomme ikke står tomme i længere tid.

Arbejdsgruppen har afgivet en betænkning og har i den forbindelse bl.a. foreslået, at der indføres regler, der giver mulighed for, at kommunerne kan påbyde ejerne af visse ejendomme at sikre disse mod, at uvedkommende tager ejendommen i besiddelse, og udvalget har endvidere foreslået særlige regler med henblik på en hurtig behandling af ansøgninger om nedrivningstilladelse.

Det kan oplyses, at boligministeren bl.a. på baggrund af den omhandlede betænkning den 11. januar 1989 har fremsat forslag til lov om ændring af lov om byfornyelse og boligforbedring m.v.

Efter min opfattelse har politiet i overensstemmelse med den gældende lovgivning på bedst mulig måde varetaget opgaven med opretholdelse af ro og orden også i relation til BZ-urolighederne.

Justitsministeriet følger løbende udviklingen, og jeg er naturligvis – såfremt politiet måtte fremkomme med særlige ønsker vedrørende grundlaget for den politimæssige indsats mod BZ-uroligheder – indstillet på nærmere at drøfte sådanne spørgsmål med politiet.

Spm. nr. S 786

Til *finansministeren* (19/4 89) af:

Glistrup (FP):

»Vil ministeren belyse og vurdere den schweiziske fastfrysning af antallet af offentligt ansatte?«

Begrundelse

Som det vil være ministeren bekendt fra L 222 af 16. marts 1989 (og L 219 af 9. s.m.), skal den danske stigning i antallet af offentligt ansatte afløses af en hurtig og særdeles kraftig reduktion.

Selv om det på den danske bankerotafgrundsdeliriumpolitikks nuværende fremskredne stadium ikke er nok at leve op til det schweiziske forbillede, vil det for den livsvigtige danske debat om kraftig ekspresafmagring af den offentlige sektor være af betydning at få uddybet udtalelserne i Børsen fra den 13. april 1989, hvor man kan læse:

»Schweiz gennemførte i 1970'erne en fastfrysning af antallet af offentligt ansatte, som har holdt til den dag i dag.«

Svar (28/4 89):

Finansministeren (Palle Simonsen):

I begrundelsen for spørgsmålet henvises til en udtalelse af en schweizisk finansrådgiver i Børsen den 13. april 1989:

»Schweiz gennemførte i 1970'erne en fastfrysning af antallet af offentligt ansatte, som har holdt til den dag i dag.«

Antallet af offentligt ansatte i Schweiz har udvist en beskedent vækst, men har ikke været fastfrosset fra 1970 og til i dag. Ifølge OECD Economic Surveys vedrørende Schweiz fra april 1988 er andelen af arbejdsstyrken, der er ansat i den offentlige sektor, steget fra 8,2 i 1970 til 10,1 i 1975 svarende til en stigning på 23,2 pct. Fra 1975 til 1985 er andelen kun steget fra 10,1 til 10,2 pct.

[Finansministeren]

Det er regeringens mål, at antallet af offentligt ansatte i Danmark ikke kun skal fastfryses, men derimod begrænses i de kommende år. Målet er således at begrænse det offentlige personaleforbrug med 10.000 personer om året fra 1990 og til år 2000.

Spm. nr. S 788

Til *arbejdsministeren* (20/4 89) af:

Tommy Dinesen (SF):

»Agter ministeren at give A/S Storebæltsforbindelsen lov til selv at være tilsynsførende på arbejdsmiljøområdet – uden Arbejdstilsynets kontrol – ved byggeriet af de faste forbindelser over Storebælt?«

Begrundelse

Der foreligger en ansøgning fra A/S Storebæltsforbindelsen, hvor man anmoder om selv at stå for tilsynet ved arbejdet med de faste forbindelser.

Dette er i modstrid med almindelig dansk praksis på området, hvor det er en uvildig instans som Arbejdstilsynet, der har denne opgave.

Svar (2/5 89):

Arbejdsministeren (Henning Dyremose):

På baggrund af en udtalelse fra Direktoratet for Arbejdstilsynet kan jeg oplyse, at direktoratet den 10. marts 1989 har meddelt A/S Storebæltsforbindelsen, at det ikke findes forsvarligt at overdrage tilsynet med et område, hvor Arbejdstilsynets kredse altovervejende har ekspertisen.

Derudover har direktoratet samme dato meddelt Arbejdstilsynets kreds Vestsjællands Amt og kreds Fyns Amt, at ansvaret for tilsynet med Storebæltsforbindelsen fordeles, således at

– kreds Vestsjælland har ansvaret for forbindelsen fra Sjælland til og med Sprogø og den kunstige ø, der måtte blive etableret nord for Sprogø, og

– kreds Fyn har ansvaret for forbindelsen fra Fyn til Sprogø eller til den kunstige ø nord for Sprogø.

Der er således ikke tale om, at direktoratet har afgivet nogen del af tilsynsopgaverne.

En sådan overdragelse af Arbejdstilsynets opgaver kan i øvrigt ifølge arbejdsmiljølovens § 74, stk. 1, kun besluttes af ministeren, og jeg agter ikke at give A/S Storebæltsforbindelsen beføjelse til at overtage tilsynsmyndigheden i forbindelse med arbejdsmiljølovens overholdelse ved byggeriet af den faste forbindelse over Storebælt.

Spm. nr. S 792

Til *forsvarsministeren* (20/4 89) af:

Jens Thoft (SF):

»Vil ministeren oplyse, hvorvidt de forsvarsudgifter, som fremgår af det danske statsregnskabs konto 22, er identiske med de tal, der benyttes af NATO, når man her sammenligner de forskellige landes forsvarsudgifter? I det omfang tallene ikke er identiske, ønskes for det seneste regnskabsår oplysning om, hvorledes forskellene måtte være specificeret.«

Begrundelse

Mig bekendt er de officielle danske forsvarsudgifter langt lavere end dem, NATO benytter. Det forekommer uheldigt, at vi på samme måde som Sovjet gemmer forsvarsudgifter på andre konti end Forsvarsministeriets.

Svar (2/5 89):

Forsvarsministeren (Enggaard):

Ved rapportering til NATO opstilles forsvarsudgifterne efter en fælles definition, således at man umiddelbart kan sammenligne medlemslandenes forsvarsbidrag.

Grundlaget for rapporteringen er finanslovens § 22, Forsvarsministeriet, justeret med de beløb, som medtages fra andre områder, eller som ikke er omfattet af den fælles NATO-definition.

I henhold til regnskabstallene for 1987 udtales visse driftsudgifter under § 22 til et samlet beløb på ca. 113 mio. kr.

Af udgifter uden for § 22 medtages beløb under § 10, Udenrigsministeriet (vedrørende NATO-organisationen), § 13, Indenrigsministeriet (værnepligtsstyrelsen), § 15, Socialministeriet (vedrørende udgifter til skadelidte værnepligtige), § 16, Trafikministeriet (vedrørende vejrtjenester) – i alt ca. 103 mio. kr. – samt udgifter under § 26, Pensionsvæsenet (på ca. 827 mio. kr.).

Spm. nr. S 793

Til *forsvarsministeren* (20/4 89) af:

Jens Thoft (SF):

»Vil ministeren oplyse, hvorvidt den regulering af de danske forsvarsudgifter, der benyttes af NATO, kan forventes at blive forøget som følge af det netop indgåede forsvarsforlig?«

Begrundelse

Regeringen har fastholdt, at forsvarsforliget betyder en absolut nulløsning om end pristalsregulæret for faktiske prisstigninger. Det kan derfor være interessant at få oplyst, om denne nulløsning må forventes at betyde forøget NATO-regulering af de danske forsvarsudgifter.

Svar (2/5 89):

Forsvarsministeren (Enggaard):

Der foretages ikke af NATO regulering af nationale forsvarsudgifter. Spørgsmålet er derfor ikke relevant for den indgåede forsvarsaftale.

Der er for NATO's fællesfinansierede infrastrukturprogrammer på forhånd inkluderet en regulering af en skønnet pris- og lønudvikling.

Ved den indgåede forsvarsaftale for perioden 1989-91 vil det danske bidrag til NATO's infrastrukturprogram blive reguleret i overensstemmelse med den af NATO i programmet på forhånd anslåede pris- og lønudvikling for infrastrukturarbejder inden for alliancen.

Spm. nr. S 794

Til *socialministeren* (20/4 89) af:

Tove Lindbo Larsen (S):

»Kan ministeren oplyse resultatet af et udvalgsarbejde i Socialministeriet vedrørende bedsteforældres ret til samkvem med børnebørn, såvel tvangsbragte som børn fra skilsmisseægteskaber?«

Begrundelse

Problemstillingen har været behandlet af henholdsvis Justitsministeriet og Børnekommissionen, der begge veg tilbage for at anbefale en lovændring, der kunne sikre et retsprincip for samkvem mellem bedsteforældre og børnebørn. Resultatet af udvalgsarbejdet i Socialmi-

nisteriet er imidlertid ikke kendt for den nydannede organisation for børn og bedsteforældre.

Selv om lette løsninger ikke er åbenbare, søger vi stadig en løsning, der i det mindste kunne lette situationen for mange. Måske kunne man hente inspiration fra andre nordiske lande.

Svar (28/4 89):

Socialministeren (Aase Olesen):

Jeg må oplyse, at der ikke i Socialministeriet har været nedsat et udvalg med den opgave at se på spørgsmålet om bedsteforældres ret til samkvem med børnebørn.

Spørgeren kan eventuelt tænke på udvalget om de retlige rammer for indsatsen for børn og unge (Graversenudvalget), som jeg nedsatte den 31. august 1988.

Dette udvalg henviste jeg i hvert fald til under Folketingets forhandlinger i forbindelse med et spørgsmål fra hr. Glønborg om bedsteforældres samkvem med børnebørn (spørgsmål nr. S 369 besvaret den 18. januar 1989).

Jeg nævnte dengang, at det nok ville være naturligt at lade debatten indgå i materialet i det udvalg, som blandt andet arbejder med børns rettigheder i forbindelse med tvangsfjernelse. Et eksemplar af Folketingets forhandlinger er også sendt til udvalgets formand.

Udvalget har efter sit kommissorium en tidsramme på to år.

Jeg må i øvrigt gøre opmærksom på, at reglerne om forældremyndighed hører under Justitsministeriets område. Initiativer til at styrke bedsteforældres retsstilling i situationer, hvor kontakten til barnet efter skilsmisse forhindres af forældremyndighedens indehaver, kan derfor ikke tages inden for Socialministeriets område.

Jeg kan oplyse, at er barnet anbragt uden for hjemmet, skal de anbringende myndigheder efter bilstandsloven søge at sikre, at barnets forbindelse med hjemmet, herunder bedsteforældre og andre nære pårørende, holdes ved lige. Det er dog klart, at i disse tilfælde må omfanget og formen for samværet altid afhænge af forholdene i det enkelte tilfælde, og at det vil være barnets situation, som er den afgørende faktor.

Spm. nr. S 795

Til *justitsministeren* (24/4 89) af:

Pia Kjærsgaard (FP):

[Pia Kjærsgaard]

»Vil ministeren oplyse, hvor ministeren har fået bemyndigelse fra til at opkræve gebyr via nummerpladeafgiften til færdselsovervågning og kontrol med motorparken?«

Begrundelse

Under debatten den 29. marts 1989 om ønskenummerplader stillede jeg ministeren ovennævnte spørgsmål uden at få svar.

Folketinget har givet ministeren en bemyndigelse, jf. færdselslovens § 73, stk. 1, nr. 5, vedrørende nummerpladeafgifter, men denne bemyndigelse giver efter det foreliggende ikke ministeren ret til at opkræve gebyr til ovennævnte ting via nummerpladeafgiften. Da det ser ud til, at ministeren handler i strid med gældende bemyndigelse, er det rigtigt at få ministerens svar på spørgsmålet.

I øvrigt henvises til Fremskridtspartiets forslag nr. L 190, side 3, samt Folketingets forhandlinger 1988-89 sp. 8213 og 8214.

Svar (5/5 89):

Justitsministeren (H. P. Clausen):

Nummerpladegebyret er fastsat med hjemmel i færdselslovens § 73, stk. 1, nr. 5, hvorefter justitsministeren blandt andet kan fastsætte bestemmelser om gebyr for registrering og nummerplader.

Justitsministeriet har i besvarelsen af 23. januar 1987 af Finansudvalgets spørgsmål af 28. november 1986 (bilag 18.09) nærmere redegjort for grundlaget for fastlæggelsen af nummerpladegebyret. Justitsministeriet har heri givet udtryk for den opfattelse, at den nævnte bestemmelse i færdselsloven giver grundlag for at opkræve et nummerpladegebyr, der dels dækker omkostningerne i forbindelse med fremstilling og salg af nummerplader, dels medgår til dækning af de omkostninger i videste forstand, der knytter sig til politiets færdselsovervågning og kontrol med motorparken.

Som jeg tilkendegav i forbindelse med førstebehandlingen af Fremskridtspartiets forslag til en særskilt lov om ønskenummerplader, vil det være mest hensigtsmæssigt, at indførelse af regler herom fastsættes ved en ændring af færdselsloven.

Da der i forbindelse hermed også skal fastsættes bestemmelser om betaling for sådanne nummerplader, vil Justitsministeriet være ind-

stillet på at foreslå reglerne om betaling for alle nummerplader samlet i færdselsloven.

Som jeg ligeledes tilkendegav, vil lovforslag kunne fremsættes i næste folketingssamling.

Spm. nr. S 796

Til *sundhedsministeren* (24/4 89) af:

Pia Kjærsgaard (FP):

»Foreligger der noget lovmæssigt grundlag, der giver sundhedsministeren eller andre ministre tilladelse til at forbyde manuelle registre over HIV-smittede undersøgte personer hos Statens Seruminstitut eller Rigshospitalet, og i bekræftende fald hvilken lovparagraf er der tale om?«

Begrundelse

Sundhedsministeren har varslet forbud mod nogle registre, Statens Seruminstitut og Rigshospitalet har oprettet i forbindelse med undersøgelse af HIV-smittens udbredelse. Ministerens lovmæssige dækning hertil er tvivlsom, da der efter spørgerens mening kun foreligger en tilkendegivelse fra Folketinget om registre og ingen direkte lovvedtagelse.

Svar (2/5 89):

Sundhedsministeren (Elsebeth Kock-Petersen):

Det fremgår af henholdsvis loven om sundhedsvæsenets centralstyrelse m.v., jf. lov nr. 397 af 10. juni 1987, og loven om Rigshospitalets styrelse, jf. lovekendtgørelse nr. 348 af 28. juni 1984, at både Statens Seruminstitut og Rigshospitalet er institutioner under Sundhedsministeriet.

Der foreligger således et sædvanligt over- og underordningsforhold, hvilket bl.a. indebærer, at sundhedsministeren kan give disse institutioner tjenstlige befalinger. Sundhedsministeren har således hjemmel til at pålægge de nævnte institutioner at ophøre med manuel registrering af HIV-smittede.

Spm. nr. S 800

Til *socialministeren* (25/4 89) af:

Jane Oksen (FP):

»Kan en gift lønmodtager risikere at få 1.000 kr. månedlig af sin indtægt modregnet i den anden ægtefælles kontanthjælp?«

[Jane Oksen]

Begrundelse

Ved ændring af bistandsloven blev det vedtaget, at kontanthjælpsmodtagere måtte have en fradragsfri indtægt på 1.000 kr. netto om måneden. Det fremgår af Socialministeriets vejledning af 17. februar 1989, at det fradragsfri beløb kan optjenes pr. voksen kontanthjælpsmodtager i husstanden.

I et konkret tilfælde får manden en kontanthjælp, der består af grundydelse, boligtillæg og børnetillæg. Hustruen har et arbejde, hvor hun efter skattetræk tjener 1.700-1.800 kr. månedlig. Dette beløb modregnes i den bistandshjælp, der udbetales til manden fra den 1. april 1989, hvor lovændringen trådte i kraft.

Spørgeren vil gerne vide, om det er i overensstemmelse med loven at fratække 1.000 kr. i mandens bistandshjælp, idet ægteparret i så fald er ringere stillet end før lovens ikrafttræden og der opnås det stik modsatte af lovens intentioner, nemlig at en mindre indtægt er bedre end slet intet arbejde.

Svar (2/5 89):

Socialministeren (Aase Olesen):

Som begrundelse for spørgsmålet henvises til et eksempel med et ægtepar, hvor manden får en kontanthjælp, der består af grundydelse, boligtillæg og børnetillæg. Hustruen har et arbejde, hvor hun efter skattetræk tjener ca. 1.700-1.800 kr. månedlig. Dette beløb fratrækkes i den kontanthjælp, der udbetales til manden, uanset den ændring, der er foretaget i bistandslovens § 38 med virkning fra 1. april 1989, hvorefter en kontanthjælpsmodtager på nærmere betingelser kan tjene 1.000 kr. pr. måned, uden at der sker fradrag i kontanthjælpen.

Efter bistandslovens § 37 ydes der til en person, der på grund af ændringer i sine forhold er afskåret fra at skaffe det fornødne til sit eget eller familiens underhold, kontanthjælp, der består af en grundydelse, et boligtillæg og et børnetillæg.

Grundydelsen udgør 2.728 kr. månedlig for enlige og det dobbelte for ægtepar.

Boligtillægget ydes normalt til de faktiske udgifter til boligen.

Børnetillægget udgør 1.027 kr. pr. måned for hvert barn under 18 år.

Den samlede hjælp kan højst udgøre 5.200 kr. pr. måned (pr. 1.april 1989), til ægtefæller

10.400 kr. pr. måned, medmindre de hidtidige indtægter giver grundlag for at overskride dette beløb. I så fald er grænsebeløbet 90 pct. af de hidtidige indtægter.

I den *beregnete* samlede kontanthjælp, jf. § 37, *fradrages pågældendes og ægtefællens indtægter*. Dette fremgår af bistandslovens § 38, stk. 1.

Da ægtefæller har forsørgelsespligt over for hinanden, vil en social begivenhed for den ene ægtefælle, der udløser kontanthjælp, altså – som det ses – medføre, at der afsættes et grundbeløb til *hver af ægtefællerne*, men til gengæld foretages fradrag for begge ægtefællers indtægter efter § 38, stk. 1.

Med virkning fra 1. april 1989 blev § 38 udvidet med følgende bestemmelse, § 38, stk. 5:

»Personer, der har modtaget kontanthjælp i en sammenhængende periode på 3 måneder eller derover, kan have arbejdsindtægter på indtil 1.000 kr. pr. måned efter skattetræk, uden at der sker fradrag i kontanthjælpen, dog maksimalt 6.000 kr. Denne mulighed for fradragsfri indtægter er begrænset til i alt 6 sammenhængende måneder. Det fradragsfri beløb kan optjenes pr. voksen kontanthjælpsmodtager i husstanden.«

I Socialministeriets vejledning af 17. februar 1989 om ændring af vejledning om kontanthjælp efter bistandsloven, pkt. 8, siges bl.a. vedrørende denne bestemmelse:

»Det fradragsfri beløb kan optjenes pr. voksen kontanthjælpsmodtager i husstanden. *Når der udbetales kontanthjælp til ægtepar, kan hver af ægtefællerne som udgangspunkt benytte muligheden for indtjening af fradragsfri indtægter efter stk. 5. Dette gælder dog kun, hvis begge ægtefæller har været ude for ændringer i deres forhold. Skyldes udbetaling af kontanthjælp alene, at der er sket ændringer i den ene ægtefælles forhold, mens den anden ægtefælles forhold er uændrede, kan denne anden ægtefælle ikke udnytte reglen efter stk. 5.* Til illustration heraf kan nævnes en situation, hvor den ene ægtefælle mister sit arbejde, mens den anden ægtefælle beholder sit under uændrede forhold. I dette tilfælde vil den ægtefælle, der er i arbejde, ikke kunne benytte reglen i § 38, stk. 5.«

Hvis der således er uændrede forhold for den ægtefælle, der har lønindtægt, skal denne indtægt i overensstemmelse med § 38, stk. 1, fratrækkes fuldt ud i den beregnede samlede kontanthjælp efter § 37.

[Socialministeren]

Det fremgår af bemærkningerne til lovforslaget om ændringen af § 38, at formålet er at skabe motivation for kontanthjælpsmodtagere, der har været ledige i nogen tid, til selv at skaffe sig arbejde og komme i gang igen.

Spm. nr. S 801

Til *industriministeren* (26/4 89) af:

Glistrup (FP):

»Hvilke pr-omkostninger er skatteyderne blevet belastet med i anledning af Det Konservative Folkepartis såkaldte Strategi 92?«

Begrundelse

Mange kryddere kom forhåbentlig galt i mange halse den 17. april 1989, da folk nåede frem til Berlingske Tidende side 9.

Hele denne side var fyldt af en poppet propagandaannonce indrykket af Industriministeriet. I almindeligt holdte valgflæskformer søgte ministeriet at bilde befolkningen ind, at den nok skal blive lykkelig, bare den støtter det konservativt ledede Industriministeriums planer om nye erhvervstilskud og nye offentligt ansatte (bl.a. »netværksmæglere«). Ikke et ord om alle de dårlige erfaringer, som erhvervstilskudslove har givet i indland såvel som i udland.

Den offentlige sektor skal spare og ikke smide penge ud på at styrke Det socialdemokratinficerede Konservative Folkepartis stemmetal eller støtte De Konservatives avis Berlingske Tidende.

Derfor må det frem, hvor store skatteydermidler der smides ud på nævnte annoncer og andre tiltag på at indoktrinere befolkningen til at blive forhekset af Strategi 92-socialismen.

Svar (8/5 89):

Industriministeren (Nils Wilhjelm):

De samlede omkostninger til orienterende annoncer om de nye ordninger for virksomhedsnetværk og forskning og udvikling, som er indeholdt i regeringens erhvervspolitiske redegørelse, Strategi 92, udgør tilsammen ca. 255.000 kr. inkl. moms.

Spm. nr. S 802

Til *forsvarsministeren* (26/4 89) af:

Jens Thoft (SF):

»Kan ministeren oplyse baggrunden for, at den danske andel af NATO's infrastrukturprogram, som tidligere var fastsat til 3,7273 pct. af de samlede udgifter, er forøget, og vil ministeren redegøre for den beregning, der ligger bag forhøjelsen?«

Begrundelse

I svaret på spm. nr. S 798 af 5. april 1988 oplyste ministeren, at det danske bidrag til NATO's infrastrukturprogram i perioden 1974-75 til 1987 var steget fra 94 mio. kr. til 265 mio. kr. pr. år. Samtidig oplyste ministeren, at en betydelig stigning måtte forventes.

Forsvarsministeren har i 1988 godkendt dels NATO's 6-års-program, dels de kommende 2-års-projekter, og efter at stigningerne i infrastrukturprogramudgifterne nu skal tilføres forsvarsbudgettet ifølge aftalen mellem regeringen og Socialdemokratiet, er det væsentligt at kende udgiftens forventelige stigning i de kommende år, dens baggrund, og i hvilket omfang stigningen skyldes udgifter til de atomvåben, som et flertal i Folketinget har fastslået at være imod.

Svar (3/5 89):

Forsvarsministeren (Enggaard):

Finansudvalget godkendte ved akt nr. 176 af 24. april 1985 det danske bidrag til NATO's infrastrukturprogram 1985-90, og det oplystes i aktstykket, at den for Danmark fastsatte bidragsprocent for 1985-90 var 3,77 mod tidligere 3,73. Ændringen har sammenhæng med en mindre justering i NATO-landenes indbyrdes vægtning.

Spm. nr. S 803

Til *forsvarsministeren* (26/4 89) af:

Jens Thoft (SF):

»Kan ministeren oplyse, hvorledes størrelsen af det danske bidrag til NATO's infrastrukturprogram forventes at udvikle sig i de kommende år, og vil ministeren oplyse den militære baggrund for, at NATO's infrastrukturudgifter planlægges at stige dramatisk?«

[Jens Thoft]

Begrundelse

Der henvises til begrundelsen for spm. nr. S 802 til forsvarsministeren.

Svar (3/5 89):

Forsvarsministeren (Enggaard):

I indeværende år forventes det danske bidrag til NATO's infrastrukturprogram at ville blive på ca. 400 mio. kr. Fra 1990 til 1992 forventes bidraget at stige fra ca. 500 mio. kr. til op imod 600 mio. kr. i løbende priser.

Det skal bemærkes, at det enkelte årsprogram omfatter en lang række enkeltprojekter, som er så store og komplicerede, at det tager adskillige år at færdiggøre dem, og det medfører, at betalingerne til det enkelte årsprogram meget vel kan strække sig over en halv snes år. Skønnene for de kommende år skyldes således beslutninger, der er taget i de forløbne år.

For så vidt angår de kommende år er det besluttet, at der ikke skal ske nogen realvækst for programmeringsrammen for infrastrukturprogrammet, idet rammen forventes fastholdt på nuværende niveau, således at der alene sker en justering for den stedfindende prisudvikling.

Spm. nr. S 804

Til *forsvarsministeren (26/4 89)* af:

Jens Thoft (SF):

»Kan ministeren forsikre, at der i de af ham godkendte infrastrukturprogrammer ikke indgår bidrag til modernisering eller opdatering af NATO's kortdistanceatomvåben, og samtidig oplyse, hvor store de anslåede danske udgifter til NATO's atomvåbenprogrammer i bred forstand vil være i de kommende år?«

Begrundelse

Der henvises til begrundelsen for spm. nr. S 802 til forsvarsministeren.

Svar (3/5 89):

Forsvarsministeren (Enggaard):

Der indgår ikke i de godkendte infrastrukturprogrammer beløb til modernisering eller opdatering af NATO's kortdistancevåben.

Det kan oplyses, at der i de seneste år er afsat særlige midler til forøgede sikringsforanstaltninger for at sikre de tilbageværende nukleare

våben mod utilsigtet brug, f.eks. terroristangreb og fjendtlige kupforsøg i en krise- eller krigssituation.

Spm. nr. S 806

Til *trafikministeren (27/4 89)* af:

Stillinger (SF):

»Hvilke planer har ministeren til at gøre arbejdshavnen ved Lindholm permanent efter færdiggørelsen af Storebæltsforbindelsen?«

Begrundelse

Det er nu endeligt besluttet, at arbejdshavnen til Storebæltsforbindelsen skal ligge ved Lindholm i Nyborg Kommune.

Denne nye havn vil blive et værdifuldt aktiv for det fynske område, hvorfor den bør gøres permanent.

Desuden ville det være et ganske uheldigt spild af værdier at nedlægge arbejdshavnen, når Storebæltsforbindelsen er færdig.

Svar (3/5 89):

Trafikministeren (Knud Østergaard):

Da spørgeren i sit spørgsmål har forudsat, at der nu er truffet endelig beslutning om at etablere en arbejdshavn ved Lindholm i forbindelse med anlægget af Storebæltsforbindelsen, skal jeg indledningsvis oplyse, at en sådan beslutning endnu ikke er truffet, og at den endelige bestemmelse om arbejdshavnens placering først træffes i forbindelse med afslutningen af kontraktforhandlingerne med vedkommende entreprenør.

Jeg kan imidlertid oplyse, at Storebæltsforbindelsen for tiden forhandler med European Storebælt Group om en kontrakt om en betonbro over Vesterrenden. European Storebælt Group har i sit tilbud forudsat at indrette arbejdsplads og arbejdshavn ved Lindholm. Entreprenøren har i sit tilbud – på grundlag af en række drøftelser med Nyborg Kommune – forudsat, at arbejdshavnen ikke skal fjernes.

Storebæltsforbindelsen har i sit udbud forudsat, at arbejdshavnen skulle fjernes, når brobyggeriet var afsluttet.

Under et møde om sagen med repræsentanter for Nyborg Kommune og Fyns Amtskommune har jeg imidlertid givet udtryk for, at vi i Trafikministeriet ville stille os imødekommende

[Trafikministeren]

de over for Nyborg Kommunes ønske om, at arbejdshavnen gøres permanent med henblik på, at den til sin tid kan indgå som en del af Nyborg Havn.

På denne baggrund har A/S Storebæltsforbindelsen udtalt, at selskabet derfor ikke ønsker at fastholde entreprenøren på den i forbindelse med udbudet indeholdte forudsætning om anlæggets fjernelse.

Storebæltsforbindelsen ser således gerne, at Nyborg Kommune og European Storebælt Group finder en ordning således, at anlægget kan overtages af Nyborg Kommune, når blot dette sker uden omkostninger for Storebæltsforbindelsen.

Det tilføjes, at Trafikministeriets endelige stillingtagen i sagen afventer modtagelsen af erklæringer fra de af projektet berørte myndigheder m.v. samt en redegørelse fra Nyborg Kommune om de med en permanentgørelse af anlægget forbundne økonomiske konsekvenser for Nyborg Havn.

Spm. nr. S 807

Til *sundhedsministeren* (27/4 89) af:

Ole Espersen (S):

»Hvilke oplysninger kan ministeren give om den temaplanrunde, der er iværksat i amtskommuner og kommuner om psykiatri, for så vidt angår muligheden for, at denne runde kan føre til, at der sikres rimelige boligforhold for udskrevne psykiatriske patienter, således at disse ikke tvinges ud i usikre miljøer med deraf følgende behov for fornyet indlæggelse?«

Begrundelse

I et svar på mit spørgsmål af 5. april 1989 (spørgsmål nr. S 701) oplyser statsministeren, at ansvaret for, at der er boliger til rådighed i den i spørgsmålet nævnte situation, påhviler amtskommuner og kommuner.

Det forekommer imidlertid spørgeren, at ansvarsplaceringen er så uklar og forpligtelserne opfyldt i et så beskedent omfang, at der bør gøres en koordineret indsats.

Svar (2/5 89):

Sundhedsministeren (Elsebeth Kock-Petersen):

I forbindelse med iværksættelsen af den i spørgsmålet omtalte temaplanrunde om psyki-

atri udsendte Sundhedsministeriet et oplæg til samtlige kommuner og amtskommuner. Det fremgår bl.a. af dette oplæg, at amtskommunerne og kommunernes indsats på det psykiatriske område bl.a. skal sigte mod at forebygge indlæggelse og genindlæggelse. Der skal derfor udvikles tilbud, der sigter mod, at de psykiatriske patienter bl.a. ved at gøre brug af de normale sociale tilbud kan integreres i samfundet.

Det vil ofte være en forudsætning for, at (gen)indlæggelser kan undgås, at der gives et socialt tilbud koordineret med sygdomsbehandlingen. Ansvar for tilvejebringelsen af de sociale tilbud er, jf. bestemmelserne i bistandsloven, entydigt placeret hos kommuner og amtskommuner, mens det er det amtskommunale sygehusvæsen, der har ansvaret for varetagelsen af de egentlige behandlingsopgaver.

Ansvar for, at de nødvendige boligmæssige tilbud er til stede, påhviler kommunerne, idet det sociale systems foranstaltninger omfatter alle borgere, uanset om det drejer sig om mennesker med psykiatriske lidelser eller ej. Det sociale system kan bl.a. tilbyde bolig i bofællesskab eller støttecenter, i plejehjem, kollektiv eller beskyttet bolig m.v. og i pensionater og miniinstitutioner. Der kan ydes hjemmehjælp og hjælpemidler til mennesker, der ikke kan klare de praktiske gøremål i hjemmet.

For alle boligtilbudene gælder, at såfremt de skal kunne hjælpe de pågældende mennesker til en bedre tilværelse og til at undgå indlæggelse, er det nødvendigt, at de for det første koordineres med andre sociale tilbud, og for det andet, at de tillige koordineres med de lægelige og andre behandlingstilbud, som i øvrigt er nødvendige.

Iværksættelse af temaplanrunden om psykiatri med hovedvægten på distriktspsykiatri tilsigter øgning af sådant samarbejde både mellem faggrupper og mellem det kommunale og det amtskommunale niveau og vil således medvirke til at sikre, at der kan stilles tilstrækkelige og rigtige boligtilbud til rådighed. Eksempelvis anbefales det amtskommunerne, at der – i et samarbejde med kommunerne – iværksættes en analyse af de psykiatriske patienters behov for sociale og hertil grænsende ydelser. Målet med en sådan kommunerunde er bl.a. at sikre tilstedeværelsen af bolig-, beskæftigelses- og fritidstilbud til de patienter, der udskrives fra de psykiatriske hospitaler.

Spm. nr. S 808

Til forsvarsministeren (27/4 89) af:

Connie Hedegaard (KF):

»Vil ministeren tage initiativer til, at en del af forswarets problemer med at skaffe læger forsøges afhjulpet ved at gøre det muligt for kvindelige læger at komme ind på værnepligtsslignende vilkår, og i givet fald hvilke initiativer påtænker ministeren?«

Begrundelse

I en situation, hvor der ved lægestudierne nu er flere kvindelige end mandlige studerende, forekommer det naturligt, at også kvinder får mulighed for at gøre lægetjeneste i forsvaret, hvor der jo i øvrigt er problemer med at rekruttere tilstrækkelig mange læger.

Samtidig forekommer det også ønskeligt, at der på så mange områder som muligt i forsvaret er lige adgang for de to køn, også med henblik på at ændre identifikationsmønstrene fra befolkningen i forhold til forsvaret.

Det vil derfor være af betydning, om ministeren vil iværksætte foranstaltninger til, at der på dette område kan påbegyndes en mere reel ligestilling.

Svar (5/5 89):

Forsvarsministeren (Enggaard):

Det har siden 1982 været muligt for kvindelige læger at blive antaget på værnepligtsslignende vilkår med henblik på uddannelse til og anvendelse som reservelæger i forsvaret.

Den 21. januar 1988 indgik Forsvarsministeriet og Foreningen af Yngre Læger overenskomst om kontraktansættelse af militære reservelæger i forsvaret. Det er ministeriets hensigt at forhandle om yderligere forbedring af rekrutteringsmulighederne, når der foreligger tilstrækkelige erfaringer med kontraktansættelse efter overenskomsten.

Meddelelser fra formanden:

Den fg. formand (Ahlmann-Ohlsen):

Der er ikke mere på dagsordenen.

Folketingets næste møde afholdes i morgen, torsdag den 11. maj 1989, kl. 10.00.

Angående dagsordenen skal jeg henvise til den i salen opslåede dagsorden.

Mødet hævet kl. 16.12